

ELŐFIZETÉS!

HELYTÉR:

Egy évre 24 korona.
Egy hónap 2 korona.

VIDÉK:

Egy évre 26 korona.
Egy hónap 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:

Az első sorban 20 fillér, minden következő sor 10 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és osztrák egyesült
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 357.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
Társaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1915.

FOGSKERESÉTO
STAUBER JÓZSEF.

Vasárnap, augusztus 22.

Olaszország hadüzenete Törökországnak.

Berlin. A Wolff ügynökség jelenti Konstantinápolyból: **Olaszország megüzente a háborút Törökországnak. Az olasz nagykövet elutazott Konstantinápolyból. (Táviroda.)**

Szűkül a gyűrű Breszt-Litowszk körül.

(Rettentő erős harcok a déli fronton.)

Budapest, augusztus 21. (Hivatalos.)

Orosz hadszíntér:

Az ellenség tegnap a Pulva alsó folyása mentén és Wisoko-Litovsktól nyugatra az utána nyomuló osztrák-magyar csapatokkal szemben újból heves ellenállást fejtett ki. Sok helyen szuronyrohamra került a sor. Így a Wisoko-Litovskra vezető út mellett Tohary falunál, amelyet heves küzdelem után elfoglaltunk és egy, a Klukowichy mellett levő támaszpontért folytatott harcban, amely támaszpontot az erdélyi gyalogság éjjelkor hatalmába kerített, az ellenség, miután arcvonalát többszörösen áttörtük és német csapatok Tymainknál is visszavetették, ma reggel kiűritette a Pulva állást és Lesnia szakasz felé hátrál.

Breszt-Litowszk előtt a körülférő gyűrűt szűkebbre vontuk.

Mialatt szövetségeseink a Krina torkolat felé nyomultak elő, Arz altábornagy az ellenséget a Biala felőli ut mindkét oldalán Warov felé vetette vissza.

Wladimir-Wolynskijtól északra hídfőállásunkat kiszélesítettük és ez alkalommal csapataink erősebb ellenséges osztagokat elűzték. Kelet-Galiciában a helyzet változatlan maradt.

Olasz hadszíntér:

Tirolban Tonale állásunknak egy része, valamint mawaronei és folgari fensíkon levő erdműveink tegnap is tartós nehéz ágyutűz alatt állottak. Egy bersaglierikkal megerősített olasz gyalogezred a Monte Bostont két ízben hiába támadta. Hasonlóképp visszavertük Schluderbach vidékén egy alpini osztagnak ama kísérletét, hogy a Ferrare horpadásra előnyomuljon. Karinthiai határterületen szokásos ágyuharcok tovább tartanak. A tengermentén nagy olasz erők Flich-tolmeini szakasz ellen megismételt előretörései megint eredménytelenek maradtak. Vrsiei előállításunk ellen intézett támadás a St. Pölteni vitéz Landwehr és ütegünknek rendíthetetlen kitartásán hiúsult meg. A Mrzlivrh előtt ellenség legalább 800 embert veszített. A tolmeini hídfő ma éjtéligen nagy heves ágyutűz alatt állott. Ezt Hosarsce ellen négy és Arc helységtől délre emelkedő magaslatok ellen három ellenséges előretörés követte, amelyeknek mindegyike megtörtött csapataink szívós vitézségén. A doberdói fensík szélén lévő állásaink ellen is kétségbeesett eredménytelen előretörést kíséreltek meg az olaszok. Egyébként is a görzi hídfőn tüzési harc tovább tart. Egy repülő őrnagy Udinére bombákat és gyújtó nyilakat dobott. Valamennyi légi járművünk sértetlenül tért vissza. Höfer altábornagy, a vezérkari főnök helyettese. (Miniszterelnökség sajtóosztálya.)

Visszavonulnak az oroszok a Riga—vilnai vonalról is.

Berlin, augusztus 21. (Hivatalos.)
A nagy főhadiszállás jelenti:

Nyugati hadszíntér:

Különös esemény nem történt.

Keleti hadszíntér:

Hindenburg tábornagy hadsereg-csoportja.

Kownotól keletre folyó harcokban 450 oroszot fogtunk és 5 ágyut zsákmányoltunk. Kownotól délre az ellenség Jesina menti állásait is feladta és kelet felé hátrált. Gudnél és Leynél orosz állást rohammal elfoglaltunk. Tykocintól nyugatra vívott harcokban az oroszok 610 foglyot, köztük 5 tisztet és 4 géppuskát veszítettek.

Gailwitz tábornok hadserege Bjelskit elfoglalta és a várostól délre az oroszokat Brellen tül vetette.

Lipót bajor herceg tábornagy had-csoportja:

Ellenségnek újabb ellentámadását tegnap este és az éj folyamán megtörtük. Ellenség ma reggel óta tovább vonul vissza. 1000 oroszot elfogtunk.

Mackensen tábornagy hadcsoportja a balszárnyon előre nyomult a Hoterka szakaszon Bug mentén a Pulva torkolata mellett, mire az ellenség ezen arcvonalon is visszavonult. Breszt-Litowszk előtt és Wlodawától keletre továbbra is előre haladunk. Legfelsőbb hadvezetőség.

Németek győzelmes tengeri csatája a rigai öbölben.

Berlin, aug. 21. A Wolf-ügynökség jelenti: Keleti tengeri haderőink miután számos ügyesen rakott aknamezőn és hálózaton keresztül több napi nehéz munkával utat törtek maguknak **benyomultak a rigai öbölbe.** Az ez alkalommal kifejlődött előrsi ütközetekben egy Mir-Bucharskij osztályu orosz torpedónaszád megsemmisült. Más torpedó-naszádok, köztük a Novich és egy nagyobb hajó, súlyosan megsérült. — Augusztus 19-én este oroszoknak a Moousunba történt visszavonulása alkalmával a Ssiwertel és Horejc orosz ágyunaszádot vitéz harc után tüzési tüzünk és torpedótámadásaink elsüllyesztették. Legénységéből 40 embert, köztük 2 tisztet, akik

részben súlyosan megsebesültek. torpedónaszádjaink megmentettek. 3 torpedónaszádunkat aknák megsértettek. Közülük egy elsüllyedt, egyet partra tehetünk és egyet a kikötőbe vittünk. Emberéletben csak csekély veszteséget szenvedtünk. **Behne**, a tengerészeti vezérkar főnökének helyettese. (Miniszterelnök sajtóosztálya.)

Elutasítja Szerbia

az entente kívánságát.

Róma. A félhivatalos Tribuna jelentéssel Nisből: A skupstina titkos ülése emlékeztet a szerb-bolgár háboru előtt történtekre, amelyet precedens esetül tekinthetünk. Emlékeztet, hogy akkor a skupstina egy négyszögmetnyi terület átengedését is határozottan visszautasította. Ma sem várható előzékenység Szerbia részéről a bolgár igényekkel szemben, különösen ama körülmény folytán, hogy Pasic miniszterelnök egy más irányu elhatározásáért sem vállalhatja felelősséget. A szerb kormány tehát a négyes entente kívánságára udvaris, de feltétlenül tagadó választ fog adni.

Angol lapok

az angol kormány és hadvezetés bűneiről

(Miért nem sikerült a Dardanella-akció.)

— *Asquith nyilatkozatának és Hamilton tábornok jelentésének szigorú bírálata.*

— *Angliának „legkedvezőbb volna, ha a háboru eldöntetlen maradna.“)*

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 21.

Az angol lapok mind sűrűbben kezdik fellebbenteni a fátyolt az angol hadvezetésnek a világháboruban játszott botrányos szerepléséről. A háboru első szomorú esztendőjének sok-sok keserűsége, csalódása és a kétségbeesett reménytelenség a jövőre nézve itt is, ott is kicsillan az angol újságközleményekből. Hogyha tisztán akarjuk látni ellenfeleink veregését és a mi diadalaink nagyságát, ezeket a keserűséggel, panaszkodással és vádakozással telt közleményeket kell elolvasnunk. Pedig ezek csak erőtlenséget vázát alkotják a valóságnak. Maguk a lapok is mindig hangoztatják, hogy csak a legszembetűnőbbjeit sorolják fel a hibáknak, s nem akarnak szokkal a még nagyobb bűnökkel foglalkozni, amelyeknek kiküszöbölése most már csak elkésve, a tizenkettedik órában történhetik meg.

Asquithnak az angol alsóházban mondott beszéde kaposán, a melyben a miniszterelnök az angol szárazföldi és tengeri haderőnek a Dardanelláknál szenvedett veszteségeit adta tudtára a megdöbben angol nemzetnek, a Times egyik júliusi számában cikket közöl, a melynek írója nem elégszik meg azzal, hogy a Dardanellák elleni hadműveleteket könnyelmű kalandnak nevezi, hanem nyíltan megvádolja a hadvezetést, hogy csak elkésve s akkor is csak elégtelen módon gondoskodott az angol sebesültek ellátásáról. A közleménynek erre vonatkozó része szövezerinti fordításban a következőképen hangzik:

„A Dardanellák elleni támadás most már visszavonhatatlan. Folytatni kell azt, bármibe kerüljön is...“

A nemzet most tudja meg először, hogy már eddig is milyen forribilities árt kellett fizetnie az alig elérhető távoli cél elérése érdekében. S az egészben az a legszomorúbb, hogy a nyomoruságos helyzetért nemcsak az ellenséget, hanem jórésben magunkat kell okolnunk.

Az expedíció, mint már korábban is kiemeltük: kezdettől fogva reménytelen vállalkozás volt.

Súlyos helysétáknak a Dardanelláknál az a féka, hogy a szárazföldi és tengeri haderők nem tudnak összehangosan működni. A hajóraj nagyon korán támadott, a csapatok pedig nagyon későn jelentek meg. A közbeeső időben a törököknek és német mestereiknek elegendő alkalmuk volt arra, hogy a Gallipoli-félszigetet majdnem bevéhetetlen állásba alakítsák át.

A szárazföldi és tengerészeti vezérkar hiányos összeműködése az egészségügyi szolgálatra is kiterjedt. Asquith ur azt mondja, hogy összesen 1134 tiszt és 23.542 ember sebesült meg a Dardanelláknál. De nem mondja, hogy miféle kezelést kaptak a szenvedők e nagy tömegének első szállítványai? A Franciaországban szerzett keserű tapasztalatok ösztönözhatték volna a hatóságokat. Kutyakötelességük lett volna gondoskodni arról, hogy a sebesültek ápolásánál kiküszöböljék azokat a hiányokat, amelyek annak idején Boulogne és Calais közelében előfordultak.

Amenyire azonban a dolgokat megítélhetjük, azt kell hinnünk, mintha a hadvezetés abban a könnyelmű meggyőződésben fogott volna a Dardanellák elleni expedícióhoz, hogy az csak katonai séta leend. Mintha soha senkinek sem ötlött volna az eszébe, hogy a sebesültek nagy tömegével is számolni kell. Ugy látszik, hogy a hadügyminiszterium feltette, hogy az admirális megtesz minden előgondoskodást. Az admirális ellenben a hadügyminiszterben bizakodott. Mindkét hatóság látszólag számított arra is, hogy az egyiptomi hatóságok megteszik a szükségeseket. Az egyiptomi angol hatóságoknak azonban a legcsékélyebb fogalmuk sem volt a hadműveletek terjedelméről és azokról a követelményekről, a miket az expedíció az egyiptomi hivatalokkal szemben támasztott.

Ezeknek a körülményeknek pedig egy átláthatatlan káosz lett az eredménye, s bizony ma sokat lehetne beszélni a sebesültek nyomoruságos állapotáról és ellátásáról.

A miniszterelnök elbeszélése azokról a tapasztalatokról, a melyeket a Dardanellák sebesültjeinek első szállítványai körül szereplésünknek leghelettebb és egyuttal legszomorúbb fejezete.

A sebesülteknek a Gallipoli-félszigetről való elszállítására kezdetben három hajót szántak, a melyek együttvéve sem fogadtak be 1000 sebesültet s borenözve sem voltak jól, mert az orvosi és ápolói személyzet nem volt elegendő, ápolónők pedig egyáltalában nem voltak.

Ezeket a hajókat teletömtek sebesültekkel és Alexandriába irányították. Hosszu, viszontagságteles hajózás után odaérve kistült, hogy ott sem történt előgondoskodás a sebesültek fogadására. A hajók 3 napig vesztegeltek a kikötőben. Az egyiptomi lakosság feljűk sem nézett a sebesülteknek, a kik még most sem kaptak tiszta fehérneműt s nem is mosakodhattak meg.

Onnan Maltába küldték a hajókat, ahol látszólag jobban készültek a sebesültek ellátására. A nehéz sebesülteket Alexandriában hagyták s bár nem akarunk ilyen kínos dolgok fejtegetésébe kezdni, meg kell említenünk, hogy szörnyű dolgokat hallottunk e súlyos sebesültek ápolása felől.

A dardanellai sebesültek sok szenvedése ugyanazokra az okokra vezethető vissza, mint az egész vállalkozás csődje.

Az első és fő ilyen ok az volt, hogy a teletömött minisztereknek a legcsékélyebb fogalmuk sem volt annak a kalandnak a milyenségéről, amibe belekezdtek. Megfontolás és vizsgálódás nélkül abban az örülttelevésben kezdtek bele a hadműveletekbe, hogy egyetlen könnyelmű nekifohanás elegendő lesz a cél elérésére.

Igaz, hogy Asquith szerint az első hetek tapasztalatai után a hatóságok gyorsan neki-láltak a hiányok pótlásának, s hogy most a sebesültek jó ellátásban részesülnek, csakhogy ez a legkevésbé sem menti az előrelátás teljes hiányát. Bizunk abban, hogy a hadügyminiszterium sűrűszen megállapítja, vajjon az imént leírt szomorú össze-visszaságért: kit terhel a felelősség.“

A Times-nek egy másik cikke Hamilton tábornoknak a dardanellai harcokról szóló jelentésével foglalkozik. Nehezen érthető, hogy miért nem adták ki ezt a jelentést korábban, s hogy miért hagyták a publikumot öt hónapig tájékozatlanságban. Öszintén meg kellőit volna mondani, hogy márciusban a hadianyagszállítványok olyan celszerűtlenül voltak a hajókra berakva, hogy Alexandria kikötőjébe kellett irányítani s ott tökéletesen át kellett pakolni a hajóterhet. A szárazföldi és tengeri haderők együttes támadása ezért nem volt keresztülvihető.

Ezért lehetett a gyalogsággal való támadást csak áprilisban megkezdeni, mikorára pedig a törökök a Gallipoli-félszigetet Gibraltárnál nagyobb és változatosabb erődítményre ládták készíteni. Április elejéig a hadsereg és a flotta működése közt egyáltalában nem volt összhang.

A közönséget még nagyobb bizonytalanságba dönti az előrelátásnak és az expedíció gondos előkészítésének az a teljes hiánya, ami a jelentésből kivehető. Mi csak a legszenbe-ötölőbb hibákra mutattunk rá s nem akarunk foglalkozni azokkal a még nagyobb bűnökkel, amelyeket majd már csak későn, a tizenkettedik órában lehet jóvátenni.“

A Broad Arrow július 29-iki száma szerint az angol nemzet tudja, hogy a legnagyobb veszélyben forog. Most már csak az a kérdés, vajjon szükséges-e a háboru keresztülvitelére a nemzet erkölcsi, anyagi és fizikai erejét a legutolsóig megfeszíteni. Anglia szempontjából most már az volna a legkedvezőbb, ha a háboru eldöntetlen maradna, s ha Németország akár Angliára nézve lealacsonyító engedelmények árán is sikerülne Belgiumból kivonultatni.

A munició törvény nem sokat változtat-hat a háboru sorsán. Nem is igazi parancsoló jellegű törvény az, hanem megalkuvás az angliai viszonyokkal. A törvény elleni kihágásokat nem tiltja meg, hanem már jóelőre gondoskodik azoknak „döntőbíróság“ előtti elintézéséről.

Azt mondják Angliában, hogy a nemzeti munició oszlopos karmester bolja a bányászok kezében van s minden erőködes elernyöd, ha az a botot leteszi. Ennek ellenére az egyesült bányásztörsület kívül maradt a törvény korlátján, egyszerűen azért, mert — a hogy Lloyd-George mondja — nem akarta magát a törvénynek alávetni.

Az egész törvény egyszerű és értéktelen kényszerintézkedés.

A törvénynek csak akkor lehetne valami eredménye, ha a nemzet összes pártjai hazafias egyetértésben dolgoznának a nagy cél érdekében. Csakhogy az angol nemzetet éppen ugy rendszeresen nevelték a kötelességek ügy megkerülésére, mint a hogy a német nemzetet nevelték a lelkiismeretes kötelességteljesítésre.

Nagy hiba volt az, hogy a munkások beszeirására vonatkozó törvényt csak a munició törvény megalkotása után hozták, mert, nagyon természetesen, mindenekelőtt munkásokra van szükség, ha a löszergyártásba az eredményre való kilátással akarunk belefogni.

A franciák csodálatos türelemmel nézik a mi lomha és erőtlenséges erőfeszítéseinket, olyan türelemmel, amely igazán sérti büszkeségünket.

A Morning Post július 16-iki számában így ír: Az alsóház folyosóján a látárgyai voltak a beszélgetésnek a dél-walesi kőszénbányák területén mutatkozó nehézségek. A képviselők igen aggodalmasnak tartják az eseményt, mert a legnagyobb nemzeti veszély idején nyilvánvalóvá teszi a munició törvény tökéletes értéktelenségét és a kormány tehetetlenségét.

Tizenhétmillió korona hadisegély. Arad és Aradmegye lakóinak.

— Az aradi pénzügyigazgatóság vizsgálatának eredménye. — Súlyos mulasztások és rendetlenségek. — A kik jogtalanul vették föl a hadisegélyt. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 21.

A kormány már nem egy ízben szóvá tette, hogy egyes vidékek lakói visszaélnek a hadisegély kedvezményével. A hadbavonult hozzátartozói közül számosan veszik igénybe a hadisegélyt, holott dolgozhatnak, mint béke időben tették és megkereshetnék a kenyerüket. A kormány elrendelte, hogy revízió alá véteszenek a kifizetett hadisegélyek és a jogtalanul felvett hadisegélyt tiessék vissza az illetők. Az ellenőrző vizsgálat arra is kiterjedt, hogy a kifizetést teljesítő hatóság nem tartotta vissza jogtalanul bizonyos összegeket a felektől?

Aradon és Aradmegyében az aradi királyi pénzügyigazgatóság végezte el a vizsgálatot és meglepő, váratlan eredményre bukkant. Igen sokan olyanok is kaptak hadisegélyt, a kiknek ahhoz semmiféle jogcímkük se volt és csupán az eljáró hatósági közeg felületessége révén juthatnak meg nem érdemelt jövedelemhez.

Fölkereztük Róka József királyi tanácsos pénzügyigazgatót, a ki a következőket mondta az Aradi Közlöny munkatársának:

— A törvényhatósági városokban a polgármester, illetve annak megbízottja, vármegyékben pedig a főszolgabíró, vagy annak megbízottja, a jegyző állapítja meg azt, vajon valaki jogosult-e a segély felvételére? Mivel a pénzügyminiszter tulsoknak látta a segélyösszegeket, megbízott bennünket a feldőlvizsgálattal. A mi vizsgálatunk eredménye az, hogy igen tetemes tételeket töröltünk és hagyunk ki. Emiatt különben konfliktusunk is van a főszolgabíróval, mert ők kikérték maguknak, hogy mi beleavatkozzunk a segélyjogosultság megállapításába. Azt is tudságnak tartottuk, hogy igen sokan visszamenőleg kaptak segélyt, vagyis nem az összeírásból, hanem a bejelentéstől fogva visszamenőleg és így némelyek egyszerre három hónapra is megkapták a segélyt. Már pedig ez nem helyes, mert aki három hónapig segély nélkül is meg tudott élni, az nem tarthat jogot a hadisegélyre. Hiszen így lehetővé tesszük, hogy egyesek tőkét gyűjtsenek a hadisegélyből, már pedig igazán nem ez a célja ennek a támogatásnak, a mely úgy is óriási összegre rug. Aradmegyében például havonta egy millió kétszáz ezer koronát fizetünk ki. A baj egyik forrását abban látom, hogy falvakban a jegyzőre bízzák a segély megállapítását; hiszen a jegyző nem lehet egészen független ember és ő nem meri szigorúan kezelni a segélykérelmeket. Teljesen független bizottságokra kellene bízni a segély megállapítását, akkor rend lenne. A hadisegélyt a jegyző ki is fizeti a befolyt adókból. Érdekes megemlíteni, hogy a háboru alatt befolyt adóösszegek — Arad kivételével — sehol se fedezték a hadisegély és az egyéb állami szükségleteket a mi kerületünkben.

Arad város területén a háboru alatt három millió korona hadisegélyt fizettek ki. Egy hónapra átlag kétszázötvenezer korona esik. Aradon Varjassy Lajos polgármester a rendőrségre ruházta a hadisegély megállapításának jogát és a katonai szolgálattól fölmentett egyik rendőrhadnagy végzi ezt a felelősségteljes munkát. Az ez ügyben el-

járó tisztviselő — felun a jegyző — anyagi felelősséggel tartozik a helytelen kintalással szemben. Gájt külön kezeli Rámer István rendőrkapitány a pénzügyigazgatóság vizsgálatára Gájban semmi kifogásolni valót se talált. Aradon ellenben tizennégyezer koronával többet utalt ki az említett rendőrhadnagy, mint szabad lett volna. Ez a tekintélyes összeg onnét származik, hogy a háboru kitérésétől ez évi márciusig a hadbavonult törvénytelen feleségének is adtak Aradon és a megyében is hadisegélyt, holott annak nem jár. A törvénytelen és mostohagyermek kaphat, de az illegális házastárs nem. Ennek az az oka, hogy a mozgósítás alatt tanítók írták össze a hadisegélyre jogosultakat és ők, úgy látszik, nem ismerték a rendeleteket, miniszteri utasításokat. A jogtalanul kifizetett 14 ezer korona behajtására csak a háboru végén kerül sor. Vagy 30 nőt a rendőrbíróság meg is büntetett, mert jogtalanul vették föl a hadisegélyt, törvényes feleségnek adván ki magukat. A városi ügyészség csalást és nem kibágást látott fenforogni és emiatt a büntető járásbíróhoz tették át az asszonyok ügyeit. Az is megtörtént, hogy állami alkalmazottak hozzátartozói fölvelték a hadisegélyt, holott azok a hadbavonult férfi tiszteletét megkapják.

Igen sok érdekes furcsaság történt a hadisegélyek körül. Egy sebesült aradi katona a következőket panaszolta a rendőrségen:

— Kérem, én már másodszer vagyok itthon sebesülten. Először a múlt évi szeptemberben jöttem haza. Akkor nagyon szívesen fogadtak a feleségem, de most nem enged be a lakásunkba. Pedig már három gyermekünk is van. Kérem ne tessék neki kiadni a államsegélyt, mert engem nem enged haza.

A rendőrségre citált asszony ezzel a meglepő telettel szolgált:

— Igaz, hogy nem engedem be az uramat a lakásunkba, de ezt azért teszem, mert én nem akarok több gyereket. A múlt évben szeptemberben sebesülten volt itthon és kérem nekem már másodszor gyereket szüessék. Én nem kívánok több gyereket, úgy is elég nagy a nyomorunk.

A férj kívánságát nem teljesítették, mert az asszonyak joga van a segélyhez, akár szereti az urát, akár nem.

Másik különös eset, amely Gájban történt. Egy asszony otthagya a hitvesét és 4 gyermekével a szerelméhez költözött. A törvénytelen férj katona, a törvényes azonban nem. Az asszony most egy fillér hadisegélyt se kap, mert a szeretője után nincs gyermeke, a 4 gyermek pedig nem mostohája a törvénytelen férjnek. A szerencsétlen nőnek tehát minosen más választása, mint — visszamenni a hitveséhez.

Az a hihetetlen dolog is megtörténik, hogy a napi 62 fillér ellátási és 31 fillér lakbért olyanok is fölveszik, akiknek 1000-1400 koronás lakásuk van. Egy bokszegei asszony férje bejelentette, hogy 1400 koronás lakásban lakik, mert — ugymond — a butorait nem dobhatja az utcára. A pénzügyigazgatósági vizsgálat során kiderült, hogy nem Bokszegezen, hanem Aradon a Petőfi-utcában van az 1400 koronás

lakás, amelynek a teljes lakbérét kifizették. És mégis ki kell utalni a hadisegélyt, mert a hadbavonult feleségének nincsen kimutatható jövedelme.

Hogy milyen tapasztalatokra jutottak az ellenőrző pénzügyigazgatósági tisztviselők Aradon és megyében, arról a következő érdekességekkel szolgált Nagy Sándor, a pénzügyigazgatóság mellé rendelt állami számvétség tisztje, aki egyik intézője a hadisegélyügyeknek:

— Az aradi járásban szép rend volt és alig találtunk kifogásolni való tételt. Egy állami utkeparó felesége 4 hónapig jogtalanul vette föl a segélyt, azonban az összegből már 197 koronát visszafizetett. Most havi 10 koronás részleteket vonnak le az ura fizetéséből. A nagyhalmágyi járásban ugynevezett törvénytelen anyósok is kaptak hadisegélyt ez év márciusig. (Ez a hadbavonult férfi szeretőjének anyja.) Különböző falvakból panaszok érkeztek hozzánk, hogy a kifizetésnél minden ok nélkül koronákat vonnak le az itthon maradottaktól. Egy alkalmazott ellen feyelmit vizsgálatot is indítottak, egyet pedig rendbírsággal is sújtottak emiatt. Bizony nekünk ki kellene menni a helyszínére és ezek miatt vizsgálatot kellene ott lefolytatni, azonban az a baj, hogy a kincstár a háboru alatt takarékoskodik és így nem küldik ki a hivatalnokokat a tényállás megállapítása végett. Emiatt sok visszaélés fölfedezetlenül, vagy büntetlenül marad.

(—)

Aradi tisztok levele az olasz fogságból.

— Értésítés az Aradi Közlöny útján. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 21.

Az olaszoknak — hála istennek — eddig egyetlenegy nagyobb akciójuk sem járt sikerrel és így természetes, hogy derék katonáink közül sem ejthettek foglyokat — legalább is nem ejthettek nagyobb számban. Egy-egy patul, kiküldött kisebb különítmény lehet csak az, amely kezükbe került. Olasz hadifogságból egész a legutóbbi időkig senki sem adott magáról hírt a néhány napja csak, hogy az ország egy-két helyére olasz fogságból adott hírt magáról egyik-másik katonánk.

Aradra ma érkezett az első lap olasz hadifogságból, még pedig az Aradi Közlöny címe. A pyuzai 2. honvédegyalozezred három tiszteje tudatja benne, hogy olasz hadifogságba került. Magyar tábori lapon írtak a tisztok, de a lapra rá van ütve a vörös olasz bélyegző:

Corrispondenza di prigioneri
di guerra.

Aztán még egy bélyegző:

Comando dell' Armata — Stato Maggiore

Az olaszok azonban ugylátszik nagyon gyözik a bélyegzőket, mert még egy harmadik is van a kis lapon:

Verificato
per censura.

Csak ezek után következhetik a feladó neve: Elias József capitano sa cím: az Aradi Közlöny szerkesztőségének Arad, Ungheria. A lap szövege a következő:

1915. VII. 22. Tekintetes szerkesztőség! Kérjük b. lapjukban közölni, hogy alólírott aradiak olasz hadifogságban vagyunk Elias József kapitány Arad, Varga N. Aladár zászlós Arad, Fixek Ernő zászlós Arad.

Magyar kereskedők veszteségei Romániában.

— Az aradi gyáros 300.000 koronás keresete. — Felsült spekulánsok. —

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 21.

A közönség körében hónapokon keresztül elterjedt annak a híre, hogy Romániában számos magyar, osztrák és német gabonakereskedő tartózkodik, akik az ott kötött gabonafüzletek révén százazsereket, sőt milliókat kerestek rövid idő alatt. Egy aradi gabonakereskedő, aki néhány nappal ezelőtt tért vissza Bukarestből, a következő új és érdekes adatokkal szolgált erre vonatkozólag az Aradi Közlöny munkatársának. Az adatokból kitűnik, hogy a magyar, osztrák és német kereskedők távolról se kerestek olyan nagy összegeket, a milyeneket a közönség hisz, sőt vannak közülük számosan olyanok, akiknek egész vagyonuk uszik Romániában. A nyilatkozat a következő:

— Tudvalevőleg a múlt esztendő vége felé Romániában roppant nagy arányokat öltött a gabonakereskedés, miáltal igen magasra szökött a gabona ára, mert Németország és Ausztria-Magyarország nagy mennyiségben keresték. Emlékeztünk rá, hogy egy métermázs buza ára hetven-nyolevan korona is volt. A konjunkturákat kihasználó, számos gabonakereskedő utazott le Bukarestbe Németországból, Ausztria-Magyarországból, sőt Aradról is. Egyes ügyes kereskedők néhány ezer métermázs gabonát összevásároltak és minden nehézség nélkül el tudták adni más államok bukaresti megbízottainak. Az eladás után szerzett haszon három-négyezerese volt a normális polgári haszonhoz és így megtörtént, hogy egy aradi gyáros néhány hét alatt körülbelül háromszázezer korona haszonra tett szert. Az illető azonban éles szemmel felfedezte, hogy ez a helyzet nem tarthat sokáig és megelégedett a 300.000 korona haszonnal azután hazautazott. Mások azonban azt hitték, hogy a helyzetet még jobban ki lehet használni és rengeteg mennyiségű gabonát vásároltak össze. Ebből bizonyos mennyiséget elszállítottak Németországba és Ausztria-Magyarországba, mert akkor még tengelyen (lovvas kocikkal) ki lehetett szállítani Romániából a gabonát. Ezt azonban a román kormány röviddel ezelőtt megszüntette és a spekulációra vásárolt gabona nem tudott kijutni Romániából. Ennek következtében a nagyban összevásárolt gabonát közraktárakban helyezték el és magas raktárdíjakat fizettek. Van olyan kereskedő, ki már a múlt év decembere óta tart közraktárakban nagymennyiségű gabonát. Románia az utóbbi hónapokban megengedte a gabona és a liszt kivitelét, azonban most az a helyzet, hogy Ausztria-Magyarország nem tud vagonokat rendelkezésre bocsátani a szállítmányok számára.

— Ennek következtében, mivel Romániából így lehetetlen a gabona és az őrlemények kiszállítása, ez árucikkek ára hihetetlen mértékben esökkent, úgy, hogy a buza átlagos ára most nem több Romániában, mint 15—20 lei (ugyanennyi korona.) Vannak magyar gabonakereskedők, akik hónapokon keresztül tartózkodtak Bukarestben és egyetlen törekvésük az, hogy valamiképen megteremtsek felhalmozott gabonájuk számára a kiviteli lehetőséget.

— A lapok azt írták, hogy Romániából ismét lehet tengelyen kiszállítani gabonát, ez azonban nem felel meg a valóságnak. Most folynak eziről a tárgyalások, hogy, milyen

eredményre vezetnek, azt még senki sem tudja. Az utóbbi időben szállítottak ugyan ki Romániából néhány száz vagon gabonát, ez azonban nem az idegen kereskedők árucikke volt. Romániában ugyanis szintén vannak ugynevezett mezőgazdasági egyesületek, szövetkezetek, melyek a román kormány fenntartása alatt működnek. A szövetkezetek által összehordott új termésű gabonát ki lehetett vinni az országból és ezek számára Ausztria-Magyarország is tudott utat találni Németország felé. Ez azért volt szükséges, hogy a romániai gazdaközönség pénzhez jusson és így elkerülhető legyen számára a nyomor. A helyzet tehát most az, hogy azok az idegen gabonakereskedők, akik az ősszel szépen kerestek spekulációjuk révén, most valószínűleg rá fogják fizetni keresményüket a Romániából ki nem hozható nagymennyiségű gabonájukra.

Hivatalos román hang a terménykivitel kérdéséről.

Bukarest. A felhivatalos „Independance Roumaine” írja a következőket:

A királyi dekretumnak a gabonakivitel újra való felvétele tárgyában tartalmazott határozmányai közmegelegedéssel találkoztak. Egységes, jól megfontolt munka ez, melyen meglátszik, hogy kidolgozói a pénzügy- és a közmunkaügyek minisztériuma hazájuknak hasznos szolgálatot akartak teljesíteni.

Ugy a kivitel, mint a hitel fontos kérdésében — a földbirtokosok terményeikre 60 százalékig vehetnek hitelt igénybe — mindent elkövettek, amivel a mezőgazdaságnak hasznára lehettek. A mezőgazdaságnak és nem a közvetítőknek, akik eddig eléggé kihasználták az adott pillanatot, hogy nemtörődomségünket kihasználva, a földbirtokosok és bérlők árán busás hasznot biztosítsanak maguknak. Még ma is vannak olyanok, akik ezt a megkülönböztetést, a szerzett tapasztalataik ellenére, akadálynak tekintik. Nincs igazuk. Nem akadály ez, hanem a becsület és a kivitel biztosítója. A közel jövő meg fogja mutatni, hogy mit ér a gyakorlatban a kormány által végzett nagy munka.

Nagyon jól megértettük, hogy a kivitel nem egyedül tőlünk függ és hogy két fél kell ahhoz, hogy az megindulhasson. A kétfős számú fél oly tényező, amely akaratunktól független.

Mindebben jellemző a bukaresti sajtó egy bizonyos részének magatartása és pedig azé, amely lármázó nemzetiségével akar feltűnni. Ama férfiak, akik arra inspirálják, hogy határainkat mindvégig zárjuk el légmentesen, most leginkább sietnek, hogy elegendő vaggont jegyezthessenek elő. Lapjaik azonban még most is fekete jóslásokba bocsátkoznak és előre akarják látni a kivitel fejlesztésére irányuló törekvések csődjét. Ez a magatartás nem valamely komplikált lelkiállapot eredménye, hanem inkább a jelen idők egy különösége.

Megállítják a romániai munició és fegyvergyár részvénytársaság.

Bukarest. Amint most ujabbán Bukarestből jelentik, a munició és fegyvergyár részvénytársaság a napokban alakult meg egy millió lei (alaptőkével, amelyből 300.000 leiit már, lététbe, helyeztek a Nemzeti Banknál.

Az igazgatótanács tagjai: Blank Aristide, Catz Jakab, Culoglu Emanoil, Kiritzescu Sándor Ornaay, Fotinó J. és Ruesu V.

A céget „Municio és Fegyvergyár részvénytársaság, Bukarest” jelzéssel az ilfovi törvénytörvényeséknél jegyezték be.

A részvénytársaság alaptőkéjét, amely 2000 darab 500 leis részvényre van felosztva, szükség esetén felemelik.

Otezer vagon német szén Romániának.

Bukarest. A román pénzügyminisztérium a bukaresti német követtség közvetítésével 5000 vagon sziléziai szenet vásárolt Németországban. A szén tonnája Predealra szállítva 39 leibe kerül.

A román királyné visszatért Szinájába.

Predeal. A román királyné, aki vasárnap és hétfőn a Dobrudzsában tett autókirándulást, tegnap Bukarestbe utazott, ahonnan útját megszakítás nélkül folytatva, visszatért Szinájába.

Fellázadt román katonák.

Bukarest. A Lupta a következőket jelenti: Bakuban háromszáz román katona fellázadt és altisztjeivel megszökött a kaszárnyából. Mikor a kaszárnya őrsége fel akarta a szökevényeket tartóztatni, ezt felelték:

— A bojárok henyélnak s a mi osaládunk pedig elpusztul a nyomortól.

LEGUJABB.

Erkezett reggel 2 órakor.

Orosz hivatalos jelentés a rigai öbölben vesztett csatáról.

Kopenhága. Az orosz vezérkar a következőket jelenti: Hajóink, melyek a rigai öböl bejáratát védték, heves harcok után, az ellenséges flotta túlereje miatt ott visszavonultak.

Kownóban az ellenség az elért siker kifejlesztését erélyesen folytatja. Sikerült a várost is megszállania és tovább előnyomulva a várost környező területen állást foglalni azon a részen, ahol a Njemen és a Wilia között földszoros van. Ossowieben 18-ára virradó éjjel és a következő nap folyamán tüzelésünkkel visszautasítottuk állásaink ellen intézett német támadásokat. Nowogeorgiewsknél az ellenség növekvő energiával támadja a jobboldali Visztula partján és Narewnél levő erődítéseinket. A harcok rendkívül makacs jellegűek. A német katonák hullái balomszámra borítják akadályainkat. Mindamellettt sikerült az ellenség tüzéségének a maximumig fokozott tüzelési intenzivitással lövegeinket elhallgaltatnia és a Wkra Narew közti erődítéseinket szétrombolni. Erre védőcsapataink, dacára a legnagyobb erőfeszítésnek, kénytelenek voltak a Wkra jobb partjára visszavonulni. Ez a körülmény megengedte a németeknek azt, hogy további erősítéseiket a Wkra és Visztula között az északi szakaszra koncentrálják.

Amsterdam. A Reuter ügynökség jelenti: 3350 tonnás Gladiátort, a 3908 tonnás Benorakirt, a 3173 tonnás Szamorát, az 1797 tonnás Bittern gőzösöket és egy 5683 tonnás tehergőzöst a német tengeralattjárók elsüllyesztettek.

Konstantinápoly. A főhadiszállás jelenti: Legutóbbi sebesültjeinknél megállapítható, hogy az ellenség dum-dum lövegeket használ.

Bulgária követeli egész Macedóniát.

— Beszélgetés Radoszlavow miniszterelnökkel. — Megegyezés Törökországgal. — Miért mondott le Facsev hadügyminiszter? —

Távirati hírek.

Berlin—Szófia, augusztus 21.

Radoszlavow bolgár miniszterelnök nem alkuszik Szerbiával.

Rudolf Rotheit, a Vossische Zeitungnak a Balkánra kiküldött kiváló munkatársa Szófiában egy intervjút folytatott Radoszlavow bolgár miniszterelnökkel a görög válságot illetőleg.

— Semmiesetre sem bizonyos — mondotta Radoszlavow — információim szerint, hogy Venizelosz visszatér-e, vagy pedig a kamarát feloszlatják-e. A második esetben Gunaris visszalépése csak taktikai manőver lenne. Kizártnak látszik, hogy a király Venizelosz urra ruházza újra a kormányzást, ha ő ragaszkodik ahhoz a programhoz, amely fél év előtt bukását okozta. A király meghatározott feltételeket követel, amelyek miatt Venizelosz négy napi gondolkodási időt kért. Csak ha eltogadja Venizelosz ezeket a feltételeket, csak akkor adja át neki a király a kormányzást s csak akkor egyezik bele abba, hogy a kamara folytassa tevékenységét. Felesleges megjegyezni, hogy ezek a feltételek a kavatai kérdésre vonatkoznak.

Arra a kérdésre, hogy a görög krízis milyen hatást gyakorol Bulgáriára, Radoszlavow röviden a következőket válaszolta:

— Abszolút semmit!

Felhatalmazott annak közlésére is, hogy Bulgária a legtávolabbról sem gondol arra, hogy Szerbiával az ethnikailag bolgár Macedóniát illetőleg bárminemű alkuba bocsátkozzék. Végül közölte velem a miniszterelnök, hogy a bolgár-török tanácskozások során most már csak egyetlenegy vitás pont áll fent, tudniillik az, hogy a törökök Drinápoly külvárosáról, Karagacsról is mondjanak le a bolgárok javára, úgy, hogy rövidesen létre jön a megegyezés.

Ficsev hadügyminiszter visszalépését hivatalosan egészségi okokkal indokolják meg. Én Ficsevet, akivel pár nap előtt beszéltem, augusztus 18-án, Ferenc József király születésnapja alkalmával a katolikus templomban láttam az ünnepi istentisztelet alkalmával s nemcsak, hogy betegség nyoma nem látszott rajta, de egészségtől duzzadó volt arca s vig a kedélye. Ezzel szemben már néhány napja beszéltek, hogy Ficsevnek illetékes körök szeméretük, hogy félénk és határozatlan. Katonai szempontból nem vállalkozott arra, hogy bizonyos előkészítő intézkedések keresztülvételét magára vállalja. Mindamellett Ficsev nem bukott meg, mert bizonyos esetre vezérkari főnöknek van kiszemelve, amely állást már a bolgár-török háborúban is betöltötte.

Bulgária nem megy Konstantinápoly ellen.

Szófia. A balkáni állapotok soha sem voltak olyan bizonytalanok és bizonyítottak, mint most. Hogy ebben a khaosban megtaláljuk a helyes utat, két szempontot kell figyelembe venni: először azt, hogy a Balkán-félsziget diplomáciai harcai már nem tolynak a „Balkán egyensúly” elhasznált jel-szava jegyében, hanem a Balkán-félsziget hegemoniájáért. Másodszor: a négyesszövetség, amely már csak a bekeftételekért küzd, kétségbeesett kísérleteket tesz, hogy a béketárgyalások számára török zálogterületet szerezzen. A két irány keresztezi egymást. A négyesszövetség minden lehetőt megtesz, hogy a balkán államokat tartózkodóként használja fel Törökország ellen, miatt a tósulyt Bulgáriára helyezik. Ezért programjukon van az is, hogy Bulgáriát a többi balkán állam rovására kielegítsék. Bulgária most arra várakozik, hogy vajon a négyesszövetség képes-e ezt a programot tényleg beváltani, de — nem nagyon biznak ebben. Semmiesetre sem hajlandóak azonban a bolgárok belemenni egy Konstantinápoly elleni marsba, hogy ezt a várost az oroszoknak megszeressék s ezáltal cseberből vederbe jussanak. Másrészt azt bizonyosra veszi mindenki, hogy ebből a zürzavarból Bulgária megkapja a maga macedóniai területét, csak még azt nem tudják, hogy hogyan és kitől.

A bolgár sajtó a négyesszövetség fenyegetései ellen.

Bukarest. A Szófiában megjelenő Cambana írja:

„A négyesszövetség odáig viszi a dolgot, hogy az összes balkáni országok ellene fognak fordulni és a törökökkel és a központi hatalmakkal együtt hadseregeik az entente csapatait a tengerbe fogják üzni, ahol a világalomról fantáziáló álmaikkal együtt fognak megfuladni.

Bulgária megtámadja Szerbiát?

Bukarest. A Steagul szófia tudósítója jelenti: A négyesszövetséghez tartozó egyik hatalom követe állítólag kijelentette, hogy a négyesszövetség nem törődik Görögország és Szerbia tiltakozásával és fel fogja szólítani Bulgáriát, hogy az általa kívánt területeket a továbbiak bevárása nélkül szállja meg. Ha Görögország aztán ellenállást fejt ki, úgy elveszti mindazon területeket, melyeket 1913-ban kapott, Szerbiát pedig az a veszély fenyegeti, hogy elveszti politikai függetlenségét. Azt is beszéltek, hogy a porta újabb ajánlatot tett Bulgáriának.

Szófiában az a hír van elterjedve, Bulgária egyetemesen fogja

megtámadni Szerbiát. Állítólag kérdést intéztek Berlinben, hogy mily magatartást tanusít Németország ez esetben. A válasz állítólag az volt, hogy Bulgária abban a percben, melyben Szerbiát megtámadja, fegyveres segítséget kap Németországtól.

A görög király állítólagos nyilatkozata.

Bukarest. Az Athenben megjelenő „Ethnos” című lap teszi közzé a király egyik segédtitkárnak alábbi nyilatkozatát:

— Midőn a király megtudta a négyesszövetség kívánságait és az ezekkel összefüggő fenyegetésekről értesült, nagyon izgatott lett. Felkelt az íróasztala mellől és így szökött emelkedett hangon:

„Ha a Dardanellek a francia és az angol flottá sírja lesz, úgy abban az esetben, ha a négyesszövetség Szalonikiban vagy Macedóniában csapatokat számít partra, az a bizonyos vidék az ő szárazföldi csapatainak lesz a sírja. Mert csak a négyesszövetség ezt megkísérli és meglátja, hogy mire képes Görögország hadserege.”

Bulgária és a görög krízis.

Bukarest. Szófiából jelentik: Politikai körökben azt hiszik, hogy Görögország, dacára a kormányválságnak, folytatja eddigi politikáját. Bolgár vezetők körökben megerősítik azt a véleményt, hogy a görög kormányban beállott változás semmiféle befolyással sem lesz Bulgária eddigi politikájának a folytatására.

Törökország megegyezett Bulgáriával.

Berlin. Talat bey több újságíró előtt a következő nyilatkozatot tette:

— A balkán továbbra is nyugodt marad. Bulgáriával teljesen megegyeztünk. Ha az olaszok partraszállást kísérelnének meg a Gallipolinál, ez nem aggasztana bennünket.

Ferdinánd király a Nemzeti Bankban.

Szófia. A király ma Radoszlavowval megjelent a Nemzeti Bankban, azután Vranjába utazott, ahol kihallgatáson fogadta Danewet.

Háborús hangulat Görögországban.

Szaloniki. A lakosság rohamosan menekül. Negyedik napja, hogy a kereskedők elszállították áruikat. Az athéni vonatok tulzsuoltak. A hangulat Görögországban olyan, mintha már is hadban állának az entente tal.

Új utasítást kaptak az entente követel.

Athén. A négyes szövetség követei ma újabb utasításokat kértek kormányaiktól.

Tisztelettel kérjük t. előfizetőinket, hogy a lap kézbesítésére vonatkozó reklamációkat, avagy a lakhelyváltoztatást mindenkori a kiadóhivatallal közöljék, (Telefon 151.) mert másutt, pl. a lapkihordónál, vagy pénzbeszedőnél leadott címváltozások elkésve, vagy egyáltalában nem jutnak birtokunkba.

Huszonöt botütés szerb fogságban lévő magyar katonáknak.

Megszökött honvéd súlyos panaszai. — Rosszul bánnak a szerbek az elfogottakkal.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 21.

Menzl Dezső aradi születésű főpincér, aki éveken át, még amikor a Hungária kávéház Wittman Károly tulajdona volt, kedvelt alkalmazottja volt az üzletnek, rokonainak látogatására jött el Aradra. A hatalmas termetű ember, aki a mozgás óta a déli harctéren volt majd pedig Losnicénél szerb hadifogságba került, megszökött onnan, és most, minthogy a fogság és a szökés fáradalmi teljesen letörték, olyanra, hogy csak árnyéka önmagának, ezredparancsnoksága néhány heti pihenőt adott neki. Első utja Kósa Béla honvédszázados, egykori zászlóaljparancsnokához vitte, akinek elmondotta rendkívül érdekes és szomorú fogságának és szökésének történetét.

— Menzl a 19. pécsi honvéd gyalogezredhez vonult be tavaly június 28-án, melynek Kósa Béla százados parancsnoksága alatt állt zászlóaljával rövid gyakorlatozás után, mint tizedes vonult a szerbiai harctérré és derekasan megállta a helyét abban az öt ütközetben, melyben részt vett. Ámde Losnicénél megtörtént a baj. Szerb puskából lövést kapott, mindkét bokájába, és mint sebesült a szerbek fogságába került. Amikor elvitték az elfogott jórészt magyar sebesülteket egy közeli költő helyre, oda bombát dobtak a szerbek és 27 sebesült életét vesztette. Menzl szerencsésjére nem ott volt, és azzal a transporttal szállították Valjevóba, ahol mintegy 300 sebesült és sebesületlen katonánkat koncentráltak. 15 napig maradt itt, és ott kötözték csak be sebesült lábait, és azután Nisbe vitték, ahol négy hónapot töltött, és szép számmal voltak ott magyar és osztrák főképen pedig cseh katonák. Ott még elég jó bánásmódban volt részük. Lehetek vagy 300-an. December 28-án azonban dolgozni vitték őket Kragujevába, egy szerb katonai pékségbe, ahol mindenféle munkát kellett végezniük. Tekintet nélkül szellemi képességeikre önkéntesekkel is lát vágattak, lisztes zsákokat hordattak és kapáltattak velük. Az étkezés most már élvezhetetlen volt. Nem volt elegendő sójuk, azért a babot csakis vízbe főzték meg só nélkül és a kenyér is iztelen volt. Husból teljesen kifogytak és azt saját katonáknak se adták. Ámde, ha valakinek panasza volt a felügyelő strázsamester gorombasága, durvasága ellen, azt ütötték, verték, hogy elmenjen a kedve a panasztól.

— Híre mehetett ezen bánásmódnak a külföldre is, és június végén egy három tagból álló külföldi Vörös Kereszt bizottság jelent meg a kragujeváci fogolytáborban. A svájci jól értett németül is, és Menzl elmondotta a delegátusoknak, hogy kutyául vannak. Agyondolgoztatják őket, enni alig kapnak, ehelyett azonban egy volt lovaskaszárnya istállójában szalmazsupon hálának, mely folyton mozog, mert éppen nem csendes benlakói folyton vándorolnak. A delegátusok megígérték a panaszok foglyoknak, ne aggódjanak, helyzetükön hamarosan könnyíteni fognak.

— Alig távoztak a Vörös-Keresztészek, a szerb strázsamester megtudta, hogy Menzl volt a panaszos, lefogták és kemény fabottal régi magyar szolgabírói módszer szerint 25 botütést kapott, aminek nyomai még most is láthatók. Menzl sok-sok társával tifuszbeteg is volt, képzelhető tehát, mennyire megviselte

az ilyen élelem és bánásmód. A botütések meg is ismétlődtek!

— Ha nem akartak elpusztulni, innét menekülniök kellett. Hat különböző ezredbeli honvéd összebeszélt, hogy biz ők ott nem maradnak, hanem bármiképp lesz is, — megszökönek a kellemetlen fogolytáborból. Öt kenyéret vettek el a pékműhelyből, szereztek maguknak egy elég rossz térképet is, hogy azon eligazodhasanak, ha kiérnek Kragujevácz körzetéből. Egyik társuk szerb gunyát szerzett magának, és egy csendes éjjelen megszöktek a fogolytáborból, mind a hatan. Keletnek tartottak Bulgária felé, és éjjel haladva előre, a hajnali csillag világította be nekik a terepet. Három nap alatt a Moravához értek, de ezen nem tudtak volna áthatolni, ha egy szerb nyelven is beszélő társuk meg nem szólít egy öreg szerb halászt, akinek azt mondták kiküldötték őket Pelasimba dolgozni, vigye át őket csónakon. Az öreg rudnak állt és átvitte őket a megnevezett helységig, ahol partra szálltak. Most már a kukoricásban bolyongtak, ott is húzódtak meg a kukoricások között, hisz annak magasra növéseit várták meg, mielőtt megszöktek, mert az a legbiztosabb rejtőhely. Néhány napig bolyongtak, amíg térképük utbaigazítása szerint elértek a Timók vízhez, melynek tulsó partján már a szabadulás biztatott. Egy órházat pillantottak meg, ahol tájékozást kellett szerezniük szerb vagy bolgár területen vannak e már. Az órháznál egy öreg emberrel találkoztak, aki megmondotta, hogy Rakovácz bolgár községben vannak és amikor megmondták, hogy a szerb fogságból menekülő magyarok, az összeszólták őket, majd átvezette őket Kula községbe, ahol házában megvendégelte őket. A konzulnál rendes pörköltet kaptak, jó kenyéret, sőt bolgár tiszték pénzzel is segítségükre siettek, majd fiakkereken elmentek a közeli Vidinbe, a hol a konzul munkásruhával, szemkalappal látta el a menekülőket. A konzul bosnyák török zsidó ember volt, aki mindenféle jó tanácsokkal is ellátta őket.

Csónakokon keltek itt át a vízzen, és Orsova mellett az árkon keresztül értek partot. Ott a szerb tüzérek még gránátot küldtek utánuk, mely szerencsésjőkre nem talált. De Widdinben, mint munkások már fényképes utlevelet kaptak és az árokból kimászva már magyar határrendőr érdeklődött, honnét jönnek. Jegyzőkönyvbe vette vallomásukat és elkísérte őket a határmenti katonai állomáshoz, ahol katonai menetlevelet kaptak az ország belsejébe.

— Menzl most már nyugodtan gondol vissza minden elszenvedett megaláztatásra, a pofonokra, botütésekre, hogy övétől se leveleket, se a küldött pénzt meg nem kapta, hogy mindenéből kifosztották mindjárt elfogatása után, amikor sebesülése következtében még mozdulni se tudott, és hatszor ismétlődött meg, de másodszer már eredménytelenül sebeinek átkutatása. Jóban csak egyszer volt részük, amikor a Vörös-Kereszt jóvoltából dohányt és cigarettát kaptak. Munkájukért semmiféle ellenszolgáltatást nem kaptak és biz a só nélkül főtt babon és ehetetlen kenyéren kívül semmit se kaptak a foglyok, akik minél beljebb kerültek Szerbia belsejébe, annál rosszabb dolguk volt. Betegsége alatt még szerencsés is

volt, mert a járványkórházban, ahol ezrével pusztultak a foglyok, magyar fogoly orvos kezelése alá került, aki oly szeretettel gondozta, mintha csak otthon lenne. Pécsét mindjárt jelentkezett a 19. h. gy. ezred parancsnokánál, Rács Gyula ezredesnél, akitől dícséretben részesült és aki csapathoz való beosztása előtt elküldi a kerületi parancsnoksághoz, mivel a bánásmódról szóló vallomásáról hivatalos jegyzőkönyvet kell fölvenni, hogy megállapítást nyerjen, a durva szerb katonák miként bánnak a mi foglyaikkal, míg mi mindent megteszünk, hogy könnyítsünk a foglyok helyzetén. Sikeres szökéséért egyelőre ezredparancsnoka dícsérte meg és a jutalom se fog elmaradni, hogy nem tartva a veszélytől, megfeszítve minden erejét, kukoricás földeken bujdosva, vizek partján, nagy távolságokon hason esuszva bátran szerezte vissza szabadságát.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

* Az aradi zenekonzervatóriumba a beiratások szeptember hó 1-én megkezdődnek Mütter Müller József igazgató, Szabó ds' g-tér. 2987

* Hegedű, zongora, ének és mimika tanítás a legújabb francia módszer szerint. Beiratkozás szeptember 1-től Karhanek Fejencséné, Batthyányi-u. 21. 3117

* „Társaság.” Tisza István grófnak és unokájának; Tisza Kálmának pompásan sikerült fényképe díszíti a társaság legújabb számának címlapját. Erről a bájos fotografiáról szól a szép vezető cikk is. Az illusztrációk sorában több aktuális fényképpel és szenzációs harctéri felvétellel kedveskedik az újság olvasóinak. Mutatványszámot ingyen és bérmentve küld a kiadóhivatal: Budapest Ritz-szálló.

* A tizek szövetsége. (Nagy detektívdráma az Urániában.) Egy nagystílű, minden jelenésben érdekes detektívkepet mutat be a színház mai műsorán. Egy bünszövetségről van szó, melynek tagjai a legnagyobb atilú gonosztevők, kik mindenkor csak nagy falatok után leselkednek és egy ilyen jó fogás után szinte selfedezhetetlenek. Most is egy tíz milliós örökség ügyében akarnak operálni: felvenni álszemélyekkel és család útján. Villon grófnőt, az örökség jogos tulajdonosnőjét és kis leányát — meri másként nem lehet — elrabolják és a földalatti pincében tartják. A grófnő helyett egy kalandornő játsza a szerepet, de a sors itt is beleszól. A leány beleszeret a grófi család ügyvédjébe és leleplezi a társaságot. Nagyméretű hajza indul már most meg a tizek szövetsége ellen és nagynehezen sikerül is őket ártalmatlanná tenni. — A rezervista álma, Ziehrer operettje legközelebb az Urániában. 5

* Ivágoród elfoglalása az Apollóban Augusztus 5-ike ledelhetetlen emlékeket hagyott a németbirodalom és a magyar-osztrák monarchia népeinek lelkében. Ezen a napon egyszerre jött meg Varsó és Ivágoród elfoglalásának híre s végtelen öröm s leirhatatlan lelkesedés fakadt a nyomában. A szövetséges zászlók szöktek fel a házak ormaira, kigyulladtak az ablakokban az öröm mécsesei s újongó tömegek járták be az utcákat. A lelkes hangulat továbbra is megmaradt a lelkekben, újabb és újabb diadalok élesztik a lobogó tüzet, de azért nem szabad átsiklanunk Ivágoród elfoglalásának nagyszerű eseményén, amelyben különös érdemei vannak a magyar-osztrák seregeknek. A kinematográfia van hivatva a jelentéseknek maradandóbban megőrizni diadalmas fegyvereink fényes fegyvertényeit. Most kaptuk az egyik előkelő filmgyártól azt a történelmi értékű filmet, amely Ivágoród várának elfoglalását, a milliós orosz hadsereg vereségének egyik legjelentősebb fázisát mutatja be a legkimerítőbb részletességgel. A nagyjelentőségű, érdekes filmet az aradi Apolló-színház elsőnek szerezte meg és hétfőtől kezdve mutatja be egészen új műsor keretében. 8

Bresz-Litowszk kapuit döngetik Arz tábornok csapatai

— Vilmos császár Novogeorgiewszkben. — Német kémnek tartják a cárnét. — Oroszország békekisérletel. —

— Hivatalos távirati tudósítás. —

Bécs—Berlin—Szófia, augusztus 21.

Bresz-Litowszk eleste órák kérdése.

Bécs. A Neues Wiener Journal elönti a főhadiszállásról: A szövetségesek óriási léptekkel haladnak előre. Az oroszok Bresz-Litowszknál a legkétségbeesettebben llanak ellent, hogy feltartóztassák várnak már a legközelebbi órákban várható elestét, mert az orosz visszavonulás azon vasutvonalhálózat sorsától függ, amelynek centruma Bresz-Litowszk. Arz tábornok már Bresz-Litowszk kapuit döngeti. Bresz-Litowszk utolsó órája ütött.

Német császár Nowogeorgiewszk elfoglalásáról.

A Norddeutsche Allgemeine Zeitung írja: Vilmos császár Bethmann-Hollveg birodalmi kancellár a következő táviratot intézte:

— Isten kegyének segítségével Berz tábornok, Antwerpen meghódítója króbat vezetése, valamint pomps csapataink hősiességének és bátorságának és kitartó német és osztrák-magyar osztrák tisztségének köszönhetjük, hogy leggyorsabb, legmodernebb orosz vár, Nowogeorgiewszk a mienk. Mély megköszönéssel mondtam most épen köszönetet derék csapatainknak, amelyek mek hangulatban voltak. Kiosztottam vaskeresztek a kizárólag honvédekből és népfelkelőkből álló csapatoknak. Ez volt a hadsereg egyik legszebb győzeletere. A citadella ég. Az ide e odautazás alkalmával hosszú fogócska-zenét oszlopokkal találkoztunk. A falakat az oroszok visszavonulásuk alkalmával többnyire teljesen elpusztították. Magasztos nap volt a mai, amelyért dicső halálát mondom istennek. A szármány hatszáz ágyura emelkedett.

A kancellár a következő választáviratot küldötte a császárnak:

— Hódolattal köszönöm Felségednek Ciszariából küldött nagyszemű táviratát, amely e pillanatban érkezett hozzám. Köszönettel eltelve isten iránt, az egész nép ujong a hadsereg hőstetteinek, igazságos ügyének tudatában, teljes bizalommal tekint a jövőbe, köszönetet mond Felségednek, mint legjobb hadúrunk, aki a Nowogeorgiewszket megvívó vitéz honvédeknek és népfelkelőknek maga tűzte fel a vaskeresztet. A birodalmi gyűlés egyértelmű határozata bizonyítja, hogy az egész nép milyen szilárdul áll dicsőséges hadseregünk mögött. Ezek énekeltek tegnap a birodalmi kancellári palota előtt a győzelmi dalokat és az „És most adjatok halálát istennek” kezdetű dalt. Hollwegja.

Oroszország Konstantinápoly ellenében kötne békét.

Stockholm. A „Svenska Telegrambyro” két nyilatkozatot tesz közzé, melyek a legutóbb elterjesztett német békeajánlatokra vonatkoznak. Az egyiket Lucius, a stockholmi német kö-

vet, a másikat Markov udvari tanácsos, a pétervári távirati ügynökség stockholmi igazgatója teszi közzé. E nyilatkozatokból kitűnik, hogy a német hivatalos köröknek tényleg semmi szerepük ebben az egész ügyben nem volt és a felelősség, ugyilátszik, teljesen Markovra hárul. Arra az intim összeköttetésre való tekintettel azonban, mely a szentpétervári távirati iroda és az orosz kormány között fennáll, a közleményt az orosz hivatalos körök felfogásának nézhetni és megállapítható belőle az, hogy az országban igenis hajlandók lennének békét kötni Németországgal azon az alapon, hogy a központi hatalmak egyezzenek bele Konstantinápolyban orosz közre való jutásába.

— Németországnak nem lehet érdeke, hogy Oroszországot a tengertől elzárja — írta Markow udvari tanácsos a feltűnést keltő és a kopehági Szocialdemokraten című lapban megjelent, általa inspirált közleményben, azonban mindég Anglia volt az, a mely Oroszországot e törekvésében megakadályozni igyekezett és ha egy győzedelmes Anglia kezéből most meg is kapná Oroszország Konstantinápolyt és a Dardanellákat, tulajdonképpen még mindég csak zárt tengerre juthatna csak a Dardanellákon át, mert hiszen a Földközi tengert Gibraltárnál és a Szuezi csatornánál az angolok tartják hatalmukban. Ezért Németországnak nem kellene elleneznie azt, hogy Oroszország a Dardanellákon át szabad uthoz jusson, Törökországot pedig Oroszország szatáiban kártalaníthatná. Mibelyt e pontban a megállapodás létrejönne, Törökországnak teliszabadulna 500.000 embere, a mellyel visszahódíthatná Angliától Egyiptomot, a mi Oroszországnak is nagy előnyére volna, mert akkor a Szuezi-csatornában az angolok többé nem zárhatnák el senki elől az utat.

Ebből a közleményből tehát az tűnik ki, hogy nem Németország, hanem Oroszország szeretné ez alapon a békét siettetni.

Gyanus a cárné is.

Kopenhága. A kémhajsza Oroszországban annyira elfajult, hogy a cárnét meggyanusították német származásáért és most valósággal ellenőrzik minden lépését.

Bolgár katonai író az oroszok leveretéséről.

Bukarest. Bazil Angelov, az ismert katonai író a következőket írja a Kambanában:

Mindnyájan, akiknek emberi érzelmeink vannak és bolgároknak érezzük magunkat, örülnünk kell az orosz hadsereg összeomlásán. Adjon isten a bátor osztrák-magyar és német hadseregeknek olyan erőt, hogy az orosz hadsereget egészen tönkre varjék, hogy Oroszország sohse nyugtalaníthassa többé falánkságával és vad akarnokoskodásával Európát és a Balkánt.

Román szakiró a orosz sereg helyzetéről.

Bukarest. A románai konzervatív párt egyik tekintélyes organumának, a Steaguinak katonai szakirója a következőket írja a keleti harcok helyzeiről:

— A keleti fronton kezd a helyzet tisztázódni. Egészen világos, hogy a német, osztrák

és magyar csapatok összes offenzívája centrális sugarakban Bresz-Litovszk ellen irányul, Oroszország második vonalának leghatalmasabb erődjé ellen, amely egyuttal a legfontosabb vasuti csomópont és összeköti Oroszország déli részét annak északi és nyugati részével. Minden valószínűség szerint a vár felé törekvő szövetséges hadseregek még utközben egyesülni fognak és néhány nap alatt a vár előtt állnak, ahol összeütköznek az orosz erők zömével, amelyek több, mint egy hónap óta ebbe az irányba özönlenek.

— Ha az itt várt összecsapás tényleg megtörténik, feltéve, hogy az oroszok ez alkalommal is nem térnek ki, az minden kétségen kívül nagyon heves jellegű lesz, mivel a német és osztrák-magyar csapatok eme pont meghódítása után offenzívájukat be fogják szüntetni és a legszigorubb defenzívában maradnak.

— Nowogeorgiewszk várának sorsa el van döntve. A teljesen körülrzárt helyőrségnek nemsokára mag kell adni magát. A Nyemennél harcoló német hadsereg egyre jobban közeledik Kownohoz és tekintettel arra, hogy a negyvenkettes ágyukat is a vár alá vitték, ez a védelmi vonal is rövidesen el lesz foglalva. (Azóta mindkettő meg is történt. A szerk.)

Oroszország végső erőlködése.

Bukarest. Jassyból jelentik: Tudvalevő dolog, hogy Oroszországban és Besszarábiában megkezdődött a 18 évesek ujoncozása.

Hogy az ujoncozásra vonatkozó rendeletnek fogantaja legyen, a papok bejárják a városokat, a falukat és a néphez intézett beszédekben rámutatnak azokra a nagy eseményekre, amelyek a birodalomban történnek és hangsúlyozzák annak szükségességét, hogy minden fegyverfogható menjen a haza védelmére.

Ismét szünetelnek a harcok a bukovinai fronton.

Bukarest. Az „Universul” tudósítója jelenti Mamornicáról augusztus hó 18-iki kelettel: A harcok, melyek a bukovinai fronton három nap óta tartottak, ma megszűntek, a nélkül, hogy eredményük lett volna. Az oroszok összes kísérletei, hogy az osztrák-magyar csapatok állásait elfoglalják, eredménytelenek maradtak és a német, osztrák-magyar csapatok birtokukban tartják összes előbbi állásaikat a Pruth és Dnyeszter között. Jelenleg az egész bukovinai fronton csend uralkodik, csakis messziről hallatszik gyenge ágyudőrej. Valószínű, hogy az oroszok, akik nem tudnak eredményt elérni a Pruth mentén, most a Dnyeszternél próbálkoznak meg. Zalescchinél.

TANÜGY.

(—) A városi zeneiskola Aradon Batthyány-utca 26. sz. a. I. em. helyiségében eszközli a f. évi beiratásokat és pedig szeptember hó 1. 2. 3. d. u. 3-5 óráig. A tanítás 4-én veszi kezdetét. Beiratkozni lehet zongora, hegedű, gordonka, fuvó-hangszer, cimbalom, ének- és zene-elmélet tanszakokra. Beiratási-díj 10 kor. tandíj egész évre 60 korona. Kérvényeket eljzeten az iskola gondnokánál (Ehrbar Henrik-nél) lehet benyújtani ott az iskolába. Arad, 1915 aug. 16-án. Institoris Kálmán, kir. tan., ny. polgármester, elnök. 3060

(—) Iskolai beiratások. Az aradi izr. fiú- és leányiskolában a beiratások augusztus hó 29., 30. és 31-én eszközöltetnek. Az I-ső osztályba iratkozó növendékek 6-ik életévének betöltése születési bizonyítvánnyal igazolandó.

(—) Beiratás. Az aradi m. kir. áll. fa- és fémipari szakiskolában az 1915-16. tanévre a beiratások szeptember hó 1., 2. és 3. napjain délelőtt 9-11 órákban fognak megtartatni. Az igazgatóság.

Moszkvából Aradra.

— Aradi származású táncosnő elmondja oroszországi élményeit. — Gyűlölik a cárt, kolostorba kényszerítették a cárnét. —

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, augusztus 21.

A tegnap esti erdélyi vonattal Aradra érkezett Kiss Margit, Kiss Gál néhai aradi asztalosmester leánya. A fiatal leány Oroszországból jött haza. Moszkvában volt, a hova négy év előtt utazott testvérének látogatására. Az Aradi Közlöny több ízben hozott hírt testvéréről, Kiss Etelről, aki mint táncosnő ment ki az orosz nábobok egyik nagyobb mulatójába, ahol később nőül vette egy híres francia artista. Kiss Margit is hamarosan táncosnő lett és a moszkvai Sztriana nevű kabaréba szerződött. A háboru kitörése után elküldték állásából s azóta sógorának házában talált menekvést, míg rendelet jelent meg, hogy az ellenséges államoknak, Oroszországban lakó női alattvalói nyolc nap alatt kötelesek elhagyni az országot. Emme rendelet miatt tért haza Aradra pár nap előtt egy másik aradi hölgy, Egri Laura is, aki szintén egy orosz mulatóhelynek volt tagja.

Kiss Margit utjáról és oroszországi élményeiről a következő érdekes dolgokat mondotta el munkatársunknak:

— A háboru kitörése után, nekünk, az ellenséges államok alattvalóinak el kellett hagynunk állásainkat. A férfiakat Szibériába internálták, s a nőknek megparancsolták, hogy lakhelyükről nem szabad elutazniok. Ezért van az, hogy mostanáig kellett kint maradnom Moszkvában.

— Oroszországban, különösen Moszkvában még most is olyan az élet, mint békében. Az otthonlétük mulatnak s keveset törődnek a háboruval. Előnyomulásunk és győzelmeink nem ejti az oroszokat kétségbe. Varsó elesét hírül hozták a lapok is és a nép azt beszélte, hogy Varsó nem esett el, hanem az oroszok átadták a németeknek, akiket így akarnak becsalni az ország közepébe, hogy telen végezzenek velük. Azt mondják, hogy a németek nem fognak kitartani még egy téli hadjáratot, s békét sem kötnek addig, míg csak egy német is lesz orosz földön.

— A németeket nagyon gyűlölik Oroszországban. Barbároknak mondják őket. Az ellenséges katonák közül a magyar huszárokat szeretik legjobban. A legelőkelőbb körökben és a nép is úgy beszél róluk, mint a saját katonájukról. Féltistenek, bátor és becsületes hősök, akik vérüket áldozzák hazájukért.

— Przemysl esése után a fogságba esett magyar huszártiszteket Moszkván keresztül vitték Szibériába. Mikor Moszkvába érkeztek, végig vitték őket a város főbb utjain. Kevés ember volt, aki nem látta ezt a menetet. A fiatal huszártisztek gyönyörű attilákban, glassé fehér kesztyűben jól kiberetváltva, büszkén haladtak kísérelők között. A leányok, asszonyok egymást letiporva rohantak utánuk. Volt olyan is, aki virágot dobott rájuk, de az ilyeneknek menekülni kellett a tömegből. Sokan finom cigarettát nyújtottak feljűk, de a tisztek büszkén tolták el maguktól kínálóikat. Ez nagy hatással volt a tömegre.

— Rettenetes napjaim voltak akkor, amikor Lemberget katonáink vissza vették. Az utcákon óriási tüntetések voltak és ekkor pogrom is volt. A pogrom, éjjel-nappal, két napig tartott. A tüntetők hatalmas tömeg egymásután kereste fel az ellenséges állambeliek házáit és üléseit. Mindent tönkre tettek.

Egy Zindl nevű dussgazdag német gyáros lakásába behatoltak. A gyáros gyermekeit és feleségét megfojtották, őt magát elfogták, végig hurcolták a városban és belefojtották a Moszkova vizébe. Ezután Schrödernek, egy tűzbiztosító társaság főnökének családjával végeztek. Ahogy valaki elárult egy nevet, vérben forgó szemekkel rohantak a lakása felé. Én, sajnos, szemtanúja voltam mindennek. Ott kellett lennem a tömegben. Jóakaróim vittek magukkal, nehogy rám is kerüljön a sor. Ezeket a napokat sohasem fogom elfelejteni. A rendőrök összetett kézzel, mosolyogva nézték végig az eseményeket. Eltartott volna a pogrom tovább is, de harmadnap megjötték a kozákok s minden utca sarkára két őrt állítottak. A kormányzó rendeletet adott ki, hogy este nyolc óra után senkinek sem szabad az utcán tartózkodni. Ezt a rendeletet pár nap múlva visszavonták és most ismét hangoznak Moszkva éjszakái.

— Moszkvában különben, egy idő óta kevés katona van. Mondhatni sebesült foglyokkal van tele a város. Igen sok lazarert van s mind zsufolt. Sokszor láttunk az utcákon monarchiabeli katonatiszteket. Kísérő nélkül járnak Kávéházákba, üzletke s mindenfelé. Először feltűnő volt az utca közönségének, később megtudták, hogy becsület szavuk ellenében eresztik őket szabadon. A német tisztek csak kísérelővel, de így is ritkán járhatnak ki.

— Érdekes, hogy mennyire gyűlöli a nép a cárt. Azt beszélnek, hogy hamarosan meg fogják fosztani trónjától. Nikolajevicset, a fővezért éltetik mindenfelé. A cárta azóta haragszának, mióta a csapatok megkezdtek visszavonulásukat. Az a hír van elterjedve, hogy Nikolajevics csak a cár miatt nem tud győzni. Kitűnő hadvezér, de a cár felesége nemet családból származik s a németekkel tart. Földalatti vezetke van s azon minden csapatmozdulatot elárul a németeknek. Állítólag rajtacsípték azon is, hogy a háboru költsegeire egy bizalmasával több milliót küldött Stockholmon keresztül Németországba. Pár nappal azelőtt, hogy utnakindultam, találkoztam egy francia aviatikus ismerősömmel, aki titkolózva mondta, hogy egy szenzációs dolgot tudott meg. Egy magasrangú katonatiszt, aki Szentpétervárról jött, azt hozta hírül, hogy a cárné elejét véve a gyanúsításoknak, egy kolostorba vonult s a háboru végéig ott marad.

— Ami utazásomat illeti, tizenharmadikán szálltam Moszkvában vonatra, az amerikai konzulátustól kapott utlevéllel. Kieven keresztül utaztam a román határig másodosztályon. Ez az ut kellemes volt. Mielőtt a határt átléptük, elvettek tőlünk minden ímet és irást. Még az imakönyvet sem hagyták nálam, mert magyar volt.

Románián keresztül három napig kellett utaznom, Jassiban este hét órától másnap reggeli kilenc óráig állt a vonatunk. Itt egy leány leszállt a vonatról, hogy valami ennivalót vegyen magának. A leányt észrevette egy munkás, hozzászaladt és ásóájával lábát úgy megütötte, hogy kifocamodott s ájultan hozták vissza a vagonba. Ezután Palánkán keresztül érkeztem haza a győztesek földjére, Magyarországra. Kiss Margit pár napig Aradon maradt s azután Beszbe utazik, hogy szerződés után nézzen. (sz. o.)

Varjassy Lajos polgármester panasza a tanácsban.

(Hirdetményt ad ki a közönség felvilágosítására. — A szegény asszony beteg leánya.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától,

Arad, augusztus 21.

Arad város tanácsának ma, Varjassy Lajos polgármester elnöklésével tartott ülésén Kovács Vince tanácsnok elpanaszolta, hogy többen, akiknek pedig módjuk volna hozzá, nem fizetik meg a polgári leányiskolába beirt gyermekeik után a tandíjat és a város ilyen módon évente több ezer koronát veszít. Konkrét eseteket is mondott el és bejelentését azzal egészítette ki, hogy éppen ma reggel kéretett magához egy aradi urat, akinél a végrehajtó járt a tandíjhátralék miatt, akinél a zálogolási jegyzőkönyv szerint semmit sem találtak, de a tanácsnok szavainak hatása alatt kifizette a 48 korona tartozását.

A polgármester megbotránkozásának adott kifejezést azok eljárása miatt, akik a helyzetel visszaélnék és kijelentette, hogy falragaszokon adja tudásra a közönségnek, hogy nincsen tandíjmentesség a polgári leányiskolában és aki a beiratás alkalmával nem fizeti le a kiszabott összeget, azt nem engedi beírtni.

— Még egy panaszom van — mondotta a kulturtanácsnok — ugyancsak az iskolákkal kapcsolatban. De ezuttal nem a szülők ellen, hanem a szülők érdekében. Tudomásomra jutott hivatalos uton, hogy szegény gyermekek, akiket egyik, vagy másik tisztí orvos gyógykezelte, meggyógyulásuk után nem jártak iskolába. Mikor az illetékes igazgató pühatóldozott a mulasztás miatt, akkor azt a megdöbbentő értesítést nyerte, hogy a gyermek nem kapott orvosi bizonyítványt, mert születés nem tudták megfizetni a bizonyítványért járó díjat. Megtörtént, hogy egyik tanuló két hétig maradt távol az iskolától ilyen ok miatt. Bizonyítvány nélkül nem mer és nem is jöhet az iskolába és a szegény szülő, aki nem tud fizetni, kénytelen elnézni, hogy gyermeke két hetet elveszít a tanévből és a mulasztását esetleg nem is igazolja a tanító. Ezt tőrni nem lehet és kérem a polgármester urat, hogy intézkedjék, nehogy ilyen okok miatt a szegény ember gyermekei visszamaradjanak a tanulásban.

— Ezt a botrányt tetézi egy másik — mondotta a polgármester izgatott hangon. Tudomásomra jutott, hogy egy kerületi tisztí orvoshoz elment egy szegény asszony délután két órakor és kérte, hogy jöjjön el nagybeteg.

leányához. Az orvos kijelentette, hogy csak az esetben megy, ha kocsit állít neki az asszony. Ez nem történt meg. Négy órákor újra kérétek a beteghez az orvost, ez azonban most is kijelentette, hogy gyalog nem megy, kér kocsit. Az asszonynak nem volt pénze, nem tudott kocsit hozatni és úgy tudom, hogy este hat órákor a 17 éves beteg leány meghalt. Nem akarom biztosan állítani, hogy úgy halt meg, hogy orvos meg sem nézte, de azt hiszem, hogy nem. Az anya nem tett feljelentést, mert a leányán az orvos úgy sem tudott volna már segíteni és csak azért kérte a doklort, hogy a sokat szenvedő gyermeket megnyugtassa, a ki agonia közben folyton orvost kívánt. Minthogy tehát nálam az illetékes fél panaszt nem tett az orvos ellen, el nem járhatok. Csak azért jelentem a tanácsnak, mert hirdetőment szándékozom közzétenni, a melyben felvilágosítom a közönséget, hogy a kerületi tisztviselők azért tartoznak abban a körületben lakni, a melybe megválasztattak, hogy közel érje őket az, a ki ingyenes gyógykezelést akar igénybe venni és hogy megmondjam a lakosoknak, hogy a tisztviselőknek nincs joguk kocsit követelniük. Még csak azt jegyzem meg, hogy én néhai Darányi Jánosról és Kabdebó Jánosról tudom, az orvos és ember ideáljai voltak, de szegény embertől kocsit nem követeltek, ellenben ha szükségét látták, akkor a gyógyszert is a maguk pénzén készítették el. Azt hiszem különben, hogy időszerű lesz a rendőrorvosi állás szervezésével foglalkozni.

A tanács tagjai helyeslőleg vették tudomásul a polgármester bejelentését és Angel István dr. főjegyző kérte, hogy ne csak hirdetőment, hanem a sajtó útján is adja tudtára a polgármester a közönségnek a mondani valóját.

Nyolc havi börtönre ítélt hadseregcsaló ügyvéd.

(Az elmaradt szénaszállítás.)

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Temesvár, augusztus 21.

A temesvári királyi ügyészség Kutrér Sándor nagybecskereki születésű, ötven éves, nős, kereskedelmi utazó, valamint Róth Dezső dr. dettai születésű, harmincnégy éves ügyvéd, temesvári lakosok ellen az 1915. évi XIX. t. c. első szakaszába ütköző, második szakasza szerint minősülő és harmadik szakasza szerint büntetendő hadiszállítások körül elkövetett visszaélés büntette miatt vádat emelt. Az ügyben a temesvári királyi törvényszék ötös tanácsa ítélt Szász János dr. táblabíró elnöksége alatt.

A királyi törvényszék ötös tanácsa mindkét vádlottat a terhükre rótt büntetésben vétkesnek találta és azért Kutrér Sándor utazót hat havi börtönre és kétezer korona pénzbüntetésre, Róth Dezső dr.-t nyolc havi börtönre és kétezer korona pénzbüntetésre, mindkettőjüket pedig külön-külön három eztenlei hivatalvesztésre és polgári jogaiknak felfüggesztésére ítélte. Az ítélet ellen Kutrér Sándor és védője a Bp. 385. szakaszának harmadik pontja alapján a 92. szakasz mellékeése miatt, Róth Dezső dr. és védője pedig a 385. szakasz 1. a) pontja alapján — büntetésként fenn nem forgása miatt — s ugyanazak a 3. pont alapján semmisségi panaszt jelentett be.

A cselekedet, mely Kutrér Sándor utazó és Róth Dezső dr. ügyvéd elítélését vont maga után, a következő:

Róth Dezső dr. és Kutrér Sándor 1914. december 27-én abban állapodtak meg, hogy Kutrér Sándor a temesvári császári és királyi hadbiztoságtól a maga részére szállítási koncessziót szerez, melyet astán minden haszonnal és kötelezettséggel együtt Róth Dezső dr-ra ruház át. Minthogy Kutrérnek tudomása volt róla, hogy a hadbiztoság nagyobb mennyiségű préselt szénát keres, ezt határozták el, hogy Kutrér Sándor két-három vasuti vagon préselt szénára tesz majd ajánlatot. A szerződés átruházásáért Róth Dezső dr. arra kötelezte magát, hogy Kutrér Sándornak ezer koronát fizet, még pedig ötszáz koronát a szerződés átvételkor, ötszáz koronát az áru leszállítása után, Róth Dezső dr. magfogalmazott egy ajánlatot a hadbiztosághoz, melyben a préselt széna métermázsáját 8 korona 50 fillérenyi áron ajánlotta fel. A fogalmazványt Kutrér Sándor magával vitte, leírta, nevével jegyezte alá és benyújtotta a hadbiztoságnak.

A temesvári hadbiztoság az ajánlatot elfogadta és Kutrér Sándorral a szerződést, mely a hadbiztoságnál 850. ex 1915. szám alatt van lejegyezve, 1915. január 12-én meg is kötötte. A széna leszállításának határideje 1915. évi február végére állapított meg. Róth Dezső dr. a hadbiztoság által Kutrér Sándor címére postán megküldött láttamozott szerződést Kutrér feleségétől átvette és magánál tartotta, az ötszáz koronát — mint az ígért ezer korona első felét — Kutrérnek február közepéig több részleteiben megfizette. A széna megszerzése és leszállítása iránt azonban sem Kutrér, sem pedig Róth nem tett semmit. Mikor a szállítási határidő vége felé járt és a temesvári ölemezési raktár a széna leszállítása iránt érdeklődött, akkor Kutrér Sándor azzal a kifogással, hogy a széna különböző vasuti állomásokon van elraktározva, de nedvessége miatt nem volt préselhető, a szállítási határidő meghosszabbítását kérte. A hadbiztoság 2078. szám alatt a szállítási határidő kitolását március végéig engedélyezte.

Róth Dezső dr. ekkort levelet írt Deutsch Jakab facsádi kereskedőnek, aki Kutrér Sándor nagybátyja és a levélben megbizta Deutsch Jakabot, hogy számukra kétszáz vagon préselt szénát vásároljon össze. Deutsch azonban a feltételeket nem találta megfelelőeknek és a megvizást nem fogadta el. Közben írt a szállítási határidő és a katonai hadbiztoság szállítási határidő be nem tartása miatt Kutrér Sándort és Róth Dezső dr-t feljelentette a királyi ügyészségnek. A királyi ügyészség a panaszt indokoltnak találta és nyolc oldalra terjedő vádiratban kérte a királyi törvényszéket a főtárgyalás megtartására.

A főtárgyaláson Kutrér beismerte, hogy a vádiratban előadott tényállás mindenben megfelel a valóságnak. Róth Dezső dr. azonban tagadta azt, hogy Kutrérrel abban állapodott volna meg, hogy az a saját nevére kieszközölt szerződést átruházza. Mindössze annyit ismert be, hogy Kutrérnek megfogalmazta az ajánlatot és többrendbeli ezen ügyben a császári és királyi hadbiztosághoz beadott kérvényét. Róth Dezső dr. állításait azonban megcáfolta Kutrér Sándor, Deutsch Jakab, Csernojevics Iván, Kutrérné Löwy Sarolta és Magyar Regina tanuk vallomása.

A királyi törvényszék a lefolytatott bizonyító eljárás alapján beigazoltnak látta a hadseregcsalás körül elkövetett visszaélés büntetését és ezért ennek alapján meghozta fentebb ismertetett ítéletét.

A 43—50 évesek karpaszománya

Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, augusztus 21.

A honvédelmi miniszter ma kiadott rendelete intézkedik azokról, akik bevonulásuk esetén a egyéves önkéntesi karpaszomány viselésére jogosult sággal bírnak.

A kedvezményre való igényt a népfelkelő be mutató szemlén kell érvényesíteni. Az igényt a szemlebizottság elé állás alkalmával élő szóval kell bejelenteni s egyúttal a tudományos képzettség igazoló tanulmányi bizonyítványt is fel kell mutatni.

A kedvezményre való igény tekintetében a szemlebizottság elnöke határoz. A határozat a népfelkelési igazolványi lapba és az avatási jegyzőkönyvbe bejegyzendő. A tanulmányi bizonyítványok a kérvényezőnél meg kell hagyni.

Akik e rendelet tartalmáról idejében nem értesültek, vagy akik az idő rövidsége miatt a szükséges iskolai bizonyítványt a szemlén való elővezetésükig megkezezezni nem tudják, illetőleg azok, a kik az ország egyes vidékein idő előtt tartott bemutató szemlék folytán már a szemlebizottság előtt állottak, igényüket — amennyiben azt még nem érvényesítették volna, — legkésőbb bevonulásuk alkalmával a tanulmányi bizonyítvány felmutatása mellett annál a kiegészítési kerületi, illetőleg honvédkiegészítő parancsnokságnál tartoznak érvényesíteni, amelyhez bevonulnak.

A szemlebizottság elnökének, vagy a kiegészítő parancsnokságnak elutasító határozat keltétől számított 15 napon belül a honvédelmi miniszterhez lehet felebbezni. A felebbezéshez a tanulmányi bizonyítványokat és a népfelkelési igazolványi lap másolatát csatolni kell.

(Önkéntes belépés)

Az említett születési évfolyamába tartozó és az egyévi önkéntesi karpaszomány viselésére jogosult népfelkelésre kötelezettek a háború tartamára önként is beléphetnek. Csapatválasztási joga azonban csak annak van, aki a születési évfolyamához tartozó népfelkelésre kötelezettek általános bevonulására nézve megállapított nap előtt legalább egy nappal önkéntes belépés útján felavattatja magát a választott csapatba.

Az, aki az 1. és 2. pontban megszabott tudományos képzettség birtokában van, az a háború tartamára az egyévi önkéntesi karpaszomány kedvezményével való önkéntes belépés engedélyezését kérheti abban az esetben is, ha a népfelkelési bemutató szemlén alkalmasság nem találtatott. Az ilyenekre nézve a belépés időbelileg nincsen korlátozva.

Az önkéntes belépés iránti kérvényt a tanulmányi bizonyítvánnyal az illetékes járási tisztviselő által kiállított belépési bizonyítvánnyal, továbbá — azoknak, akik már a szemlén voltak — a népfelkelési igazolványi lap másolatával, végül a választott csapatot felvételi engedélyével felszerelve az illetékes vagy pedig a tartózkodási helyhez legközelebb eső cs. és kir. kiegészítési kerületi — illetőleg honvédkiegészítő parancsnoksághoz kell betérjeszteni.

(A csapatválasztási jog.)

A csapatválasztási jog tekintetében a következő további korlátozások állanak még fenn.

A katonai már állott népfelkelő kötelesek bizonyos korlátozott számban felvehetőek ahhoz a fegyver-csapatnemhez, amelyben annak idején tényleg szolgáltak, illetőleg az első katonai fegyvernemhez szükséges testi alkalmassággal még bírnak. Azok azonban, akik a haditengerészetnél szolgáltak, csak a gyalogsághoz vagy vadászcsapatokhoz, illetőleg a vartüzérséghez léphetnek be.

A volt műszaki csapatoknál szolgált egyének csak az utász- vagy árkászcsapatokhoz léphetnek be.

A gyalogsághoz való felvétel általában nincs korlátozva. Amennyiben azonban az egyes csapatok állományviszonyaiban lényeges eltérések állanak elő, ezek kiegyenlítése céljából utólag áthelyezések fognak történni.

A közös hadseregbe a lovassághoz, tábori és hegyi tüzérséghez, valamint a vonalcsapatokhoz csak azok nyerhetnek felvételi engedélyt, akik kötelezik magukat, hogy egy hadszolgálatra alkalmas szabályszerűen felszerelt lóval vonulnak be.

Ugyanez áll a honvédség megfelelő fegyvernemeire is.

Azok a régebben már szolgált népfelkelésre kötelezettek, akik az egyévi önkéntesi karpaszomány viselésére jogosítottak, éppen úgy, mint a több már

szolgált népfőkélesre kötelezett is, bevonulásuk után a már viselt katonai rendfokozatukat visszanyerik, ha annak a multban történt elnyerését okmányilag igazolni tudják.

Ez a rendelkezés alkalmazást nyer az 1873. évben, avagy később született mindazokra az egyénekre is, akiknek népfőkélesi kötelezettsége a közös hadseregbe vagy honvédségbe történt időelőtti belépésük folytán még a 42-dik életév betöltése előtt ért véget, de akik az 1915. évi II. törvények rendelkezése folytán újból népfőkélesre kötelezettek váltak.

(Az átlagosnál nagyobb képzettségű nem önkéntesek.)

Később fogok rendelkezni azokról a fegyveres szolgálatra alkalmasnak talált, 1865—1872. évi születésű népfőkélesre kötelezetteknek kivételes kezeletére iránt, akik az egyéni önkéntesi kedvezményhez meghívást tudományos képzettséget nem szereztek meg, akiknek azonban személyes képességeik a közéletben, illetőleg hivatásukban végzett szolgálataik és elért társadalmi állásuk azt bizonyítják, hogy az átlagosnál magasabb képzettséggel bírnak s így a katonai szolgálat tartama alatt kivételes elbánásban volnának részesítendők. Ezek a közönséges kaszárnya (tábori) munkák végzése alól mentesek lesznek és — ha a szolgálat lehetővé teszi — engedélyezhető lesz részükre az is, hogy a laktanyán kívül lakjanak.

A most részletezett kedvezmények elnyerése azonban nem biztosít igényt a külön osztályokban vagy bizonyos rendfokozatokra való kiképzésre, vagy egyéb kedvezményekre.

A kivételes elbánásra igényt nyújtó népfőkélesre kötelezettek külön ismertető jelzéssel fognak ellátni.

Ezt a kedvezményt csak a bevonulás után lehet és pedig szóbelileg kérelmezni.

H I R E K. LEGÜJABB.

Érkezett éjjel 3 órakor.

Budapest. A parlamentet november elejére egybehívják.

Stockholm. A lapok jelentik Pétervárról: A cár a jövő héten a frontra utazik.

Stockholm. A lapok jelentik: Most már Pétervárott is komolynak, a németek által veszélyeztetettnek tartják a helyzetet. Különösen a németek újabb tengeri akciói keltenek nagy aggodalmat.

Rotterdam. A Daily Mail a következőket írja: Oroszország szenvedéseit senki sem tudja elképzelni. Az orosz vezérkar nem titkolja, hogy a németeknek Riga elleni támadását megkönnyítették, sőt lehetségesnek tartja azt is, hogy a németek utat törnek Pétervár felé.

Rotterdam. A Times a következőket írja: Nowogeorgiewsk után most már Brest-Litowszk eleste várható. Oroszország sorsa Brest-Litowszkhöz van kötve. Ha az oroszok Brest-Litowszkon túl vonulnak vissza keletre, ez annyit jelentene, hogy Oroszország elvesztette a hadjáratot.

Zürich. Rómából jelentik: Howard vatikáni angol követ elhagyta Rómát, állítólag külföldi ügyeinek elintézéséért.

Páris. A kamarában Millerand kijelentette, hogy a municióellátás teljesen biztosítva van. Kiemelte a fővezérlet heroizmusát és odaadását. A szövetségesek biznak okosságukban, ellenségeik viszálykodására számítanak, mindvégig, a győzelemig egységesek és okosak lesznek.

Pétervár. A lapok azt írják, hogy Rodzianke dumaelnököt a cár miniszterelnöke fogja kinevezni.

Berlin. A Wolff-ügynökség jelenti a főhadiszállásról: Augusztus 17-ike óta a Njemen-vonal fővédőbástyája Kownó a kezükben van. Juliusban megtisztítottuk az ellenségtől a vártól nyugatra előretolt, kiterjedt erődöket. Ezzel megteremtettük a használható közlekedési utak előállítására és a szükséges felderítésre szolgáló lehetőségeket. Augusztus hatodikán kezdődött a támadás a vár ellen. Uttalan erdőszéleken az ágyuk rendkívül nehéz elhelyezése sikerült. Augusztus 8-án megkezdődött a tüzelés. Az előretolt állásokat és egyúttal a vár tartós védőműveit hatalmas tüzelés alá vettük. Gyalogság és a műszaki csapatok éjjel-nappal a heves küzdelmek által is feltartóztatatlanul előre küzdötte magát. Augusztus 15-ikéig 8 előállást rohammal elfoglaltak. Az oroszoknak többszörös igen erős ellentámadásait súlyos veszteségei mellett visszautasítottuk. Augusztus 16-án a támadást az állandó erődvonallal közeléig vittük. Légújó és repülőgép megfigyelések segítségével vezető tüzérségünk legmesszebbmenő fokozásával a csatlakozó vonalak és közbeneső ütegek légénységét meggyengítettük és megrongáltuk. A gyalogság ellenállhatatlan előrehatolásában mindenekelőtt áttörte a kottós erődöt és a várat elfoglaltuk. Rengeteg hadianyag, nagy értékek jutottak kezünkre. Az utolsó napokban 15000 katonát elmenekült a várból, a melynek fontosságát a szívós védelem, a foglyok és a zsákmányolt ágyuk száma, valamint a hadianyag mennyisége legjobban igazolja.

— **Honvédtábornokok kitüntetése.** A király kiváló szolgálataik elismerésül: Hohenburger Antal honvédtábornok főhadbírónak a Lipót-rend hadidiszitményes lovagkeresztjét, Walter Béla honvéd miniszteri tanácsos tábornoknak a Ferenc József-rend középkeresztjét és Czejlja-Pommersheim Ernő m. kir. II. osztályú főhadbiztosnak a Ferenc József-rend tiszti keresztjét a katonai érdemkereszt szalagján adományozta. Mindhárom kitüntetett honvédtábornok ujaradi származású. Walter Béla, a volt ujaradi főjegyző fia, Pommersheim Ernő pedig az ujaradi takarékpénztár ógvezető titkárának bátyja.

— **Bankfiókok a meghódított tartományokban.** Bécsből jelentik: Az Osztrák-Magyar Bank főtanácsa a jövő hét folyamán ülést tart, amelyen a kamatláb megváltoztatásának kérdése azonban nem szerepel a napirenden. Ertesülésünk szerint a főtanács az okkupált tartományokban felállítandó telepek ügyében hoz majd döntést.

— **Hősi halál?** Sepsy Dező dr. az aradi főszázigazgatóság fogalmazója, aki mint önkéntes került az orosz harctérre és ott katonai erényeinek több alkalommal adta tanujelét és bajtársai, mint felebbvalói szeretetét és elismerését nyerte el, sebesülten orosz fogságba került. Az aradi főszázigazgatósági hivatal meg a szívtől igazgatója, Osernovics Diodor dr. miniszteri tanácsos értesülve tisztviselőjének sorsáról, a Magyar Általános Hitelbank utján száz rubelt küldött a fogságban lévő hős katonának. A segélynek szánt pénz azonban visszajött s mint a Hitelbank a főszázigazgatót értesítette, az orosz katonai parancsnokság azon megjegyzésével, hogy Sepsy a fogságban meghalt. A főszázigazgatóságon azonban még reménykednek, hogy a hős haláláról szóló hír nem bizonyul valóznak és csak talán az orosz felületesség megnyilvánulása ez a mély szomorúságot és mindenütt őszinte részvétet keltő néhány szavas széljegyzet a postautárványon.

— **Kinevezés.** A vallás- és közoktatásügyi miniszter Fényes Dező dr. középiskolai tanárt, a Nemzeti Múzeum állattárához segédőrré nevezte ki.

— **Szent István-ünnepe a Ferenc-téri kórházban.** Megkapó ünnepélyesség között ülte meg a Ferenc-téri katonai kórház Szent István-ünnepét. A kórház folyosóján felállított oltár köré gyűltek a vöröskeresztes vezető hölgyek, élükön Vásárhelyi Janka elnöknővel és Hász Erzsébet alelnöknővel. Mögöttük a sebesült katonák helyezkedtek el s áhitattal hallgatták az istentiszteletet, amelyet Bálint Ferenc katonai lelkész celebrált. Az istentisztelet után Bálint lelkész magasan szárnyaló beszédet intézett a magyar katonákhoz s a mai időköt összehasonlította a Szent István uralkodásának korszakával. Délben pompás ebédet kaptak a sebesültek.

— **Nem érezzük a háborút.** A Szent István díj lefutására megnyílt a budapesti löversenyter. A nagy sportünnepnek óriási közönsége volt és abszolúte nem látszott meg, hogy most vivjuk élet-halál harcunkat. A 60 ezer koronás díj nyertje a Mautner-istálló neveltje, Risico volt. A turfi-statisztika szerint a versenyter látogatóinak száma tegnap a nagytribünön 2225 (két év előtt 2129), a háromkoronás helyen 8770 (két év előtt 5300), a hatvanfilleres helyen 1700 (két év előtt 4148) volt. Apadás tehát csak az olcsó helyeken észlelhető. A látogatók a lövészárkokban vannak. A totalizátor forgalma a Szent István-díjban 177.000, az egész napon 749.000 korona volt, a két év előtti 758.000 koronával szemben.

— **Huszonkét évig tanított oklevél nélkül.** Kísiratoson volt állami tanító D. E. aki 22 évi tanítói működés után beadta a lemondását és távozott állásából anélkül, hogy két évtizedes munkája után nyugdíjra tartana igényt. A hirtelen lemondással a tanító csak az elmozdítást előzte meg, mely bizony bekövetkezett volna, mert D. E. oklevél nélkül, hamis adatok alapján jutott a tanítói állásba, s működött 22 évig anélkül, hogy ennek nyomára jöttek volna. Micsak Márton csanádmezei helyettes tanfelügyelő egy iskolai látogatás alkalmával fogott gyanút, amikor is D. E. tanító nagyon sajátos módon végezte az oktatást, úgy, hogy a tanfelügyelő meg is kérdezte, hogy kinek a rendszere szerint tanít, s hol végezte a tanítóképzőt. A tanító nem tudott kielégítő magyarázatot adni, úgy, hogy a tanfelügyelő vizsgálatot indított, melynek eredményei kiderült, hogy D. E. egy hasonló nevű tanító személyi adatainak felhasználásával, élnében foglalta el állását, s hogy régebben Zsibovits néven tanított valahol szilvási képesítés nélkül. D. E. mikor látta, hogy a vizsgálat teljes világosságot derített előzetére, maga adta be lemondását s a közoktatásügyi miniszter, méltányolva, hogy D. E. egyébként jó akaratú iparkodott működni, nem tett ellene feljelentést, sőt visszatértette a 22 év alatt befizetett nyugdíjilletékét is. D. E. már el is távozott Kísiratosról, visszatért régi foglalkozásához és kántor lett más községben.

— **Az aradi 33-ik gyalogezred zenekara** folyó hó 28-án, szombaton este a Városi kávéházban Zallner Sándor karnagy személyes vezetése mellett az oroszok által feldúlt és szétrombolt felsőmagyarországi falvak újjáépítése javára hangversenyt rendez. Belépti díj — egy féglá árban — 1 korona. A zenekar fokozott ambícióval készül az elsőrangú zeneszámokban bővelkedő hangversenyre, melynek keretében előadásra kerül a világháborúban aktuálissá vált „A rezervista álma” című nagy katonai jellemdarab.

— **Ezrekre menő fénykép.** A fényképek egész tömegét küldik be a Tolnai Világlapjának a harctéren elesett, megsebesült, vagy fogságba esett katonákról, melyeket a lap a beérkezés sorrendjében teljesen díjtalanul közöl. Eddig több mint 40 vármegye alispáni hivatala szolgáltatta fel a megye közönségét, hogy küldjék be az emlitett harcosok fényképeit Tolnai Világlapjának. De miután — sajnos — paraszták mindenütt vannak — ezután figyelmeztetjük olvasóinkat, hogy a Tolnai Világlapja csakis azoktól fogadja el a hősök fényképeit, akik közvetlen a lap szerkesztőségébe küldik be.

— **Öngyilkosság.** Nyisztor Mihály hetvenöt éves békésgyalui születésű aradi magánzó tegnap délelőtt tíz óra tájban lakásának fűskamrájában felakasztotta magát. Mire hozzátartozói tettét észrevették, halott volt. Öngyilkosságának okát nem tudják.

— Hat tábornok, nyolcvanöt ezer fogoly és hétszázal több ágyu Novogeorgiewszkben. Berlin, (Hivatalos) A nagy főhadiszállás jelenti. *Hindenburg tábornagy hadsereg csoportja.* Kovnától keletre csapataink sikeres harcok után üldözik az ellenséget a Dawlona környékén az augusztus—gródnói utlg. Az oroszok a Gudala (Mariámpóól keletre) Lomron Losdzjeje, Shudzienieszna vonalig hátráltak. Ott újabb ellentállást fejtettek ki. Tykocintól nyugatra is folyik még a harc. Gallwitz tábornok hadserege támadását sikeresen folytatta és tiz tisztet és kettszázharsházötven löny legénységet elfogott és tizenkettő géppuskát zsákmányolt. *Novogeorgiewszk várát, az ellenség lengyelországi utolsó támaszpontját szívós ellentállás után elfoglaltuk. Az egész megszálló országot, hat tábornokot és több mint nyolcvanöt ezer löny legénységet, köztük a tegnapi végküzdelemben egymagában huszezer embert foglyul ejtettünk. A zsákmányolt ágyuk száma hétszázal felülre emelkedett. A zsákmányolt egyéb hadianyag mennyisége még nem tekinthető át. Lápót bajor herceg tábornagy csoportja: A balszárnyon az ellenséget a Kottera és Pilwa szakasz (Visoko Litovszkiól délnyugatra) mögé vetette vissza. A Bugtól délre Breszt-Litovszkkel szemben tért nyertünk. Wlodawatól keletre csapataink erős üldözésben elérték Piszczatzo környékét. Nyugati hadszíntér: Angrés és Souchez közt az ellenséget ma éjjel általa tegnap elfoglalt árok-részekből elűztük. A Vogezekben Schratz-Maenlen legelől levő állásunk egy kis részét a franciák elfoglalták. A legfőbb hadvezetőség.*

Höfer altábornagy jelentése. Budapest, augusztus 20. *Orosz hadszíntér:* A szövetségesek breszt-litovszki előnyomulása folytán több orosz hadsereg jelentékeny része rendületlenül összetorlódtott a vár körletében. Az ellenség, hogy a csapatoknak és vonatoknak északkelet felé való elvonulását, ami csak kevés átkelési helyen folyhatik la, lehetővé tegye, előnyomulásunkkal szemben különösen Breszt-Litovszkiól nyugatra a folyó mindkét oldalán erős ellentállást fejt ki. A körülzáró csapatok északi szárnya ennek ellenére Rokitnóól keletre tovább eldőlő állásokat kerített hatalmába. József Ferdinánd főhercegnek a Bug északi partjáról előretörő csapatát pedig tegnap a sötétség beállta előtt Woloczynnál elsáncolt ellenséget rohammal elűzték. Kövess tábornok csoportja a felső Pulwa ellen nyomul előre. Szövetségesünk által elfoglalt Novogeorgiewszk bombázásában a mi nehéz mezsaraink is sikeresen vettek részt. Vladimir Wolynszkijnél és Kelet-Galicziában a helyzet változatlan marad. *Olasz hadszíntér:* A tiroli határterületen nehéz tüzéségi harcok tovább folytak. A folgarial fensíkon levő állásaink ellen tegnap emittett támadás alkalmával az olaszok kettszáz emberet veszítettek. A tengermelléki arcvonaltól északi szakaszán tegnap reggel a Mrzli Vrh és ettől a hegységtől északra emelkedő hegység ellen intézett ellenséges támadást az olaszok nagy veszteségeit közt ismét visszavertük. Ugyazintén kudarcot vallott az olaszoknak a tegnap esti és ma reggeli kísérlete, hogy a tolnini hídfő vonalait áttörjék. A görzli grófságban az ellenség helyenként élénk tüzéségi tüzelést folytatott. A mi tüzeráegünk sikerrel válaszolt és Sagradónál egy pontonhidat összerombolt és az ellenségnek Piorióól keletre levő csapat-tömegeit bombázta. Höfer altábornagy, a vezérkeri főnök helyettese. (Közi a miniszterelnökség sajtóosztálya.)

— Szent István napi ünnep a városligeti hadikórházban. Impozáns keretek között ünnepeite meg a városligeti hadikórház Szent István király napját. — A délután 6 órákor kezdődő hangversenyen megtájt a kórház ez alkalmával gyönyörűen feldíszített előcsarnoka ünnepelő közönséggel, köztük: *Gidófalvy Béla dr. törzser orvos, neje és családja, Kovácsics Gyula vöröskeresztes megbízott és családja, Köpf és Vajits századosok, kórházparancsnokok, Bálint Ferencz tábori lelkész, Dr. Vass Sándor, Verzár István, Haas Erzsébet vöröskeresztes elnöknő, Pachy Arató, Özv. Hausz Károlyné ezredesné, Osor Békné, Ifj. Kovácsics Gyula vöröskeresztes titkár, Dr. Meszlényi Emil és neje és még igen sokan. — A legkényesebb izlést is teljesen kielégítő művészi nívón álló hangversenyt Meszlényi Emil dr. hadnagy zongora kísérete mellett a Hímnusz éneklése vezette be, mely után*

Luszká Emil kórházi ápolót szavalt két hatásos-háborús költeményt *Málek Lajos dr. szerzeményeiből.* Ezt követte az aradi közönség által is jól ismert európai hírnevű hegedűművész *Telmánvi Emil* hegedűszólója, mely tomboló tetszést váltott a hallgatóság sorából. Ezután *Kohn Jakab* mesteri tárogató játékában gyönyörködött az ünneplő közönség, melyet *Vass Sándor* hírneves zongora művész bravuros zongora játéka követett óriási tetszés mellett. A hangversenyt még Szabó Imre és Hausz József sikerült énekszámai egészítették ki és a kórházi dalárda által énekelt Szózat zárta be, melyet Dr. Meszlényi hadnagy kísért zongorán sok művészettel. A műsor befejezése után következett az ünnepély egyik legkedvesebb jelenete. *Gidófalvy Zuzsika* táncsa, ki utólrhetetlen bájjal lejtette el a kórmagyart *Gidófalvy Béla dr. törzser orvos* zongora kísérete mellett, oly frappáns hatást keltve, hogy a közönség tomboló tetszésnyilvánítással követelte annak megismétlést. Ezután a sebesült katonák és az ünneplő közönség megvendégelése következett és emelkedett hangulatban folyt a késő esti órákig. Megszoktuk már, hogy a városligeti hadikórház védnökője *Leozay Endréné* által rendezett háborús délutánok a siker jegyében folynak le, s a sebesült katonák és az ünneplő közönség hálátelt köszönetét fejezik ki ezuttal is azon élvezetért, melyet ez alkalmával kifejtett fáradhatatlan tevékenysége és utólrhetetlenül kedves vendégszeretete által nyújtott.

— *Köszönet.* A Lyceum-kórház vezetősége hálás köszönetét fejezi ki az alábbi jószívű adakozóknak, kik uszonával, cigarettával és egyéb adományokkal látták el a szenvedő katonákat: *Haas Erzsébet, Vajda Zsigáné, Schpitz nővérek, Ring Géza, Benedek Janosika, Özv. Simay Istváné, dr. Jégossy Károlyné, Magyary Irma, Varjassy Arpádné, Herbststein Cecília, Halmay Andorné, Delhírotti Johanna, Feszler Károly, Domány Józsefné, Beragyszásy Lajosné, Fischer Simon, Reich bazar, Záray Gézáné, Sincó Károlyné, Sigmund Rozsáné, Csapó Lórádné, dr. Pozsgay Istváné, Kintzig Gézáné, Kovácsics Gyuláné, Färber Lajosné, Keresztes Gyula dr., Braun Gusztávné, Özv. May Jánosné, Varga Andrásné, dr. Varjassy Lajosné, Hanzu Neoztor, Vojtek és Weisz, Kemény Bertalané, Schönfeldné. — A Weitzer János-utcai kórház vezetői hálás köszönetüket fejezik ki *Rosenberg Arnódné és Seidner Simoné*nak, akik Özv. Löwinger Ferencné ravatalára szánt koszoru megváltásáért 15 koronát adtak a kórháznak. — A vaggongyári szűkegtartalékkórház igazgatósága kedves kötelességét teljesíti akkor, amidőn köszönetét fejezi ki *Wogh Andor dr. urnak, Fodor Aladárné, Cseh Józsefné urnóknak és Jánosay Margit kisasszonynak,* az általuk a kórház beteget részére adományozott uszonákért. A közönség további pártfogását kéri a kórházigazgatóság.*

— *Értesítés.* Több oldalról történt érdeklődés folytán értesítet a n. é. közönséget, hogy a hatóság nál jegyzett lisztet annak teljes értékében bárkítől átveszem és feldolgozom. Tökölly-tér 8. szám alatt levő üzletomban naponta a legfinomabb minőségű házikenyér fog állandóan a n. é. közönség rendelkezésére állani. Így a n. é. közönség kenyér-szükséglete a jövőben is teljesen ki lesz elégítve, a legnagyobb kényelem mellett. Tisztelettel az *Első Gyulai Házikenyér-gyár tulajdonosa Spitzler Rudolf.* 3129

— *Szilágyi és Diskant miskolci gépgyáros cég* külön könyvkeszerkezetű és viznyomású borsajtóra, valamint legújabb rovátkolt alumínium kuphengerű zuzógépére, felhívjuk olvasóink figyelmét. Kiemelendők különösen a cég által feltalált és készített *Kossuth és Hagyalja* borsajtok, melyeknél a régi világ fából készített prése szemálsan egyesítve van a modern technika vívmányaival. A sajtók felső része acél, alsó része faszekerkezet. Ennélfogva a must sehol sem érintkezik vasrészekkel, hanem csak fával, ami a must színét, ízét, zamátját nem betolyásolja. A törkölyt nem kell összevagdálni, hanem kisebb darabokban is könnyen ki lehet venni. Az 1901. évi temesvári, az 1902. évi egri és pozsonyi II. mezőgazdasági, az 1906. évi nagyváradi, az 1907. évi pécsi országos kiállításán, az 1914. évi budapesti nemzetközi borsgazdasági kiállításán a cég borsajtoi első díjjal aranyéremmel s díszoklevéllel lettek kitüntetve. A cég ingyenes árjegyzékét kívánatra minden érdeklődőnek megküldi.

— *Birtokcsere.* *Aner Róza* eladta az *Illés-utca 72 és 72b. sz. házakat 8000 koronáért Ordódy Józsefnek.*

— *Adományok.* A hadbavonultak és családjaik segítségére újabban a következő adományok érkeztek a polgármesteri hivatalba: *Fényes Dezső 100 korona és Fleissig Samu 20 korona.*

— *Iskolai táskák* dua választékban a legolcsóbban beszerezhetők: *Fischer* Aradban Szabadság-téren.

— *Hadifoglyok részére levélbeli és távirati konzultációkat* elvállal és pontosan elintézi az *Aradi Általános Takarékpénztár R. T. (Szabadság-tér 7. sz. I. em.)*

— *Használt iskolakönyvek* vastós, jó kötésben félárban kaphatók *Kerpel Izsó* könyvkereskedésében. Ugyanott új iskolakönyvek is kaphatók. 193

— *Értesítés* *Jakobi Gyula* vizsgázott fogtechnikus műtermét *Eötvös-utca 17. sz.* alatt f. hó 20-án ismét megnyitotta és a n. é. közönség szívos pártfogását kéri. 3037

— *Megérkeztek a törhetetlen uborkás és befőttes üvegek.* A világhírű „Rex” patent befőttes üvegekből állandóan nagy raktár. Keretezés és üvegezés legolcsóbban eszközöletnek *Fischer Mór* Arad, Andrassy-tér 25. Telefon szám 568. 3008

— *Régi levélbélyegeket és levelezéseket,* különösen magyarokat 1871—74-es évekből és osztrákokat 1850—58-ból; továbbá teljes bélyeggyűjteményeket, festményeket és egész könyvtárakat jó áron vesz *Kerpel Izsó* könyvkereskedése. 193

— *Az ismét megnyitott tábori postához* való 85 dekás dobozok *Kerpelnél.* Viszonteladónak nagy árángedmény. 193

— *Előnyös cipő kiállítás!* Temesvári fizletem felosztása miatt az összes onnan átszállított elsőrendű cipőt rendkívül mérsékelt áron bocsájtom áruba. *Weinberger János* cipőárúháza, Arad, Andrassy-tér 20.

— *Használt és új tankönyvek* *Krausz Paulinnál,* színházépület.

— *A papír, mint fűtő és szénanyag.* A fa árak óriási megráugulása mindenkinek nagy gondot okoz, vajon hogyan lehet tölire a tüzelő anyag szükségletet gazdaságilag előnyösen fedezni, vagy legalább a magas árakat némileg olcsóbbá tenni. Nagy segítséget van e kérdés megoldásában az a körülmény, hogy a selejtes, hulladék-utás és egyéb papirost jól lehet használni tüzelő anyagul. Egy napig a papirost visben áztatjuk, azután gombócformára összenyomjuk és megszáritjuk. A száradás után ez a papiranyag open olyan jó fűtőanyag, mint a szén. A papirgombócok nem égnék lánggal, hanem, mint a szén izzanak. A drága tüzelő anyag mellett sokat megtakarítunk, ha a fűtésnél erre a célra megfelelő, olcsó hulladékpapirt használunk. Ilyen hulladékpapir kb. 50 kilós bálákban csomagolva kapható bálanként 2 koronáért az *Aradi Közlöny* kiadóhivatalában, hol 151. sz. telefonon is megrendelhető.

— Az „*Aradi Közlöny*” egyes példányai Budapesten kaphatók *Breuer Nővérek* dohánytőzsdéjében VI., Teréz-körut 54.

— *Apróhirdetések az „Aradi Közlöny”* részére felvételnek a *Messenger-boy* irodában *Deák Ferenc-utca 8.* Ugyanitt kapható az *Aradi Közlöny.*

Steckenpferd- liliumtejszappan

Bergmann & Co. cégtől Tetschen a/Elbe.

egyre nagyobb kedveltségnek és elterjedtségnek örvendő szappan ellen való elismert hatásánál fogva s a bőr és szépség gondozásában való föllummulthatatlanságáért *Ezernyi elismerőlevél* sok legnagyobb kitüntetés! Bevásárlásnál óvatosság! Ugyeljen nyomtatékosan a Steckenpferd védőjegyre és a cég helyes nevére! Darabja 1 koronáért kapható gyógyszerárktár drogériákban, illatszertüzletekben stb. Hasznoképpen kitérő Bergmann Manera liliumkrémje (80 fillér egy tubus) Különöszerzői kezek gondozására.

NESTLÉ-FÉLE
GYERMEKÉLEJE
 Csecsemők
 gyermekek és lábadozók legjobb
 tápláléka gyomor-és bélelbetegségek után.
 Mindenkor kapható.
 Próbadozást és tanácsos orvosi könyveiket a gyermeknevelésről díjtalanul küldi a Nestlé-féle gyermekélejtársaság. Wien I., Elberstrasse 3/e. 2905

TARKASÁGOK.

(Friss csapolás és Novogeorgiewszk. Egyik aradi vendéglőben játszódtott le tegnap délelőtt az itt következő sikerült epizód:

A söresarnok hosszú asztalánál együtt ültek a mindennapos sűrűző törzsvendégek. Tizenegy óra tájban kifogytak a kriglikből a sörök. Tekintve, hogy talán még az étterem is hamarabb lehet vendég nélkül, mint az asztalon levő pohár sör nélkül, erős kopogás indult meg pincér után, aki azonban az ismert hívó szóra ezuttal azonnal nem reagált. A vendégek már türelmetlenkedni kezdtek, amikor az italos fiú lélekszakadva megjelenik és harsány hangon kiáltja:

Friss csapolás és Novogeorgiewszk elloglalása!

Ezután az éljenző társaság asztalára tette az „Aradi Közlöny” írógépés jelentését, amely elsőnek vitte hírül a ma már nemcsak a reggelihez, ebédhez és vacsorához, hanem — figyelembe véve a gyakori győzelmeket — az uzsonnához is kijáró kollektív ujságot...

(Kaszálni akart.) Amikor a katonákat aratási szabadságra hazabocsájtották, többek között jelentkezett egy jóképű közlegény:

- Alázattal kérek én is kétheti szabadságot.
- Milyen okból? — kérdi a parancsnok.
- Kaszálni szeretnék.
- Van-e földje?
- Nincs.
- Hát gabonája?
- Az sincs, de vannak kintlevőségeim és azokat akarom „kaszálni”...

(Az „Ókór” telelete.) Egyik aradmegyei kórházat a napokban egy szigorú törzsorvos látogatta meg és sorba megvizsgálta a betegeket.

Amint kifelé megy, észreveszi, hogy egy fagbészakadt egészséges kinésű közlegény elmulasztja, hogy tisztelgjen. A törzsorvos dühösen kérdi a kísérőtől:

- Ez az ókór miért van itt?
- A kísérő helyett a szóban levő katona felel:
- Az állat orvos urnak jelentem alásan, romlásak a lábaim...

Felolós szerkesztő:
Rudnyánszky Endre.

NYILTTÉR.*

Fölvétel a BOHN-féle „Szegedi Deák-Otthonba”

mint internátusba.
 SZEGED, Tisza Lajos-körút 43. szám.
 Az internátusba fölvételnek főgimnáziumi, főreáliskolai tanulók, továbbá azok, kik a felső kereskedelmi, polgári avagy elemi iskolát óhajtnak látogatni. Ellátást díj isk. évre 550 korona. Az internátusnak kitünően berendezett kétemeletes pátója van, ahol a növendékek szokszertü felügyelet alatt állanak. A kereskedelmi iskolások siessenek, mert kiszorulnak. Minden további felvilágosítást készséggel nyújt a talajdonos **Bohn Károly, igazgató.**

Spiritismus. Teosofia.

Most jelent meg Hét probléma az okkultizmus köréből

cím alatt, írta Nérei Ödön, egy könyv, mely összefoglaló magyarázatokat tartalmaz az életrejtélyek egynémelyikéről, a következő címek alatt:

1. Az igazság a hit és tudomány megvilágításában. E fejezetben szerző megkísérli a két ellentétesnek látszó irányzat összeegyeztetését.
2. Az emberi lény felosztása. (Az okkult jelenségek osztályozása és magyarázata.)
3. A következő létformában való élet. Tartalmazza ennek a kérdésnek gyakorlati példákkal való szemléltetését és magyarázatát.
4. Az okozati törvény.
5. Az újraszületés problémája.
6. A fizikai test felépítése és fentartása okkult értelemben.
7. Az ur imájának okkult magyarázata.

A könyv kapható 4 koronáért

Budapesten:

Pfeiffer Ferdinánd-féle könyvkereskedésben IV. ker., Kossuth Lajos-u. 7. sz.

Aradon:

Kerpel Izsó és ifj. Klein Mór könyvkereskedőknél, 8088

APOLLO SZÍNHÁZ.

Augusztus hó 22-én vasárnap

Ellenséges ország felett

Egy aviatikus tiszt hőstette
 dráma 3 felvonásban.

Vasárnap pénztárnyitás 1/3 órakor. Az előadások 3, 1/2, 6, 1/2, 8 és 9 órakor, hétköznapokon 1/6, 1/8 és 9 órakor kezdődnek.

Modern Pensió

Budapest, V., Erzsébet-tér 5.

A főváros központján és legszebb helyén, minden kényelemmel berendezve. 8778

Elsőrendű ellátás!

Arad város közönsége

figyelmét felhívjuk, hogy lisztzükséglete fedezésére

Arad, Gyár-utca 7 sz. a.

modern hengermalmunkban

buza és rozs vándorlést vállalunk. ≡

Kitünő minőségű őrlemények és gyors kiszolgálás. 3057

Első Aradi Sertéshizláló Részvénytársaság Hengermalma.

NE DOBJA EL

mult évi használt iskolakönyveit!!

1/4 ár ráfizetéssel
 1/4 ár becsérelmem
 az új tanévbéli bármely osztályura!

Décsi Géza könyvkereskedő
 Arad, Forrai-u.

Szabadalmazott és törvényesen védett
 velőmag-
 csávázószer
 „ANTISPORAVITA”

Hazai és külföldi szaktudósok által megállapították, hogy az Antispora-Vita az összes vetőmag félek, de elsősorban az ország által hazánkban állandóan fenyegetett buzanak csávázására a legmegfelelőbb

és így a mezőgazdaságban nélkülözhetetlen.

Kilója 1 korona 40 fillér. 8761

Részletes ismertetővel és használati utasítással szolgálunk a vezérelárusítók:

SCHWARZ ÉS TAUBER
 nagykereskedők, NAGYKANIZSA.

APOLLO

SZINHAZ

1915. augusztus hó 23., 24., 25., hétfő, kedd, szerda

IVANGOROD

várának bevétele hős csapataink által. 271

Szőlő-rothadás

megakadályozására, valamint a fűrt peronospora és lisztharmat által megtámadott fűrtbetegségek visszafejlesztésére, ajánljuk kítűnőnek bizonyult

Antisporin

védőszerünket. — 1 adag 100 liter vízhez 2 korona.

Vojtek és Weisz drogeria Aradon. 3041

Izr. Fiuinternátus Arad, Chorin Aron utca 1.

Az intézet felvesz gymnasium, reál, polgári és elemi iskolai bentlakó és bejáró tanulókat, ugy-szintén magántanulókat, kik összevont vizsgálatot is tehetnek. 2895

Gondos, családi nevelés. Állandó tanári felügyelet. Prospektus.

Költözők figyelmébe!

villany bevezetéseket, csillár átszereléseket jutányosan végez 481

Kalmár József villanszerelési vállalata Arad, Salacz-utca 2. sz. 242. Telefonszám 242.

A Marty cognagyárnál, Világoson alkalmazást nyer egy irodai tisztviselő,

ki a kettős könyvvitelben és magyar-német levelezésben, lehetőleg gyors- és gépirásban is jártassággal bír. Ajánlatok a fizetési igény és eddigi működés megjelölésével a Marty-cognagyár igazgatóságához Világos, Aradmegye intézendők. 3077

Gábor Miklós

csokoládé és cukorka gyári lerakata Arad, Andrassy-tér 18. szám. Salacz utcai rész. Telefon szám 1059.

Kereskedők figyelmébe!

Legjobb minőségű **zöld kávé** 1 kg. K 4-20

pörkölt kávé kgja K 5-20

ab Arad raktár. 3101

Vidékre postán vagy vasuton utárvét mellett. 23

Eredeti Mayfarth-féle

törvényileg védett

„HERKULES“

bor- és gyümölcs-sajtók.

Elsőrendű gyártmány

Viznyomásu bor- és gyümölcs-sajtók.

Felül nem mult!

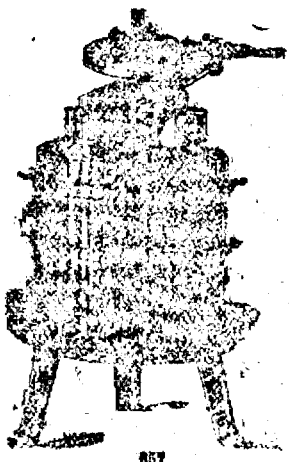
Szőlő- és gyümölcs-őrők szüretelő berendezések

MAYFARTH PH. ES TSA

gazdasági gépgyár

Bécs (Wien) H. Tabarstrasse 71.

Különleges gyártás, sajtók és borászati készülékek számára. 2525

Arjegyzékek ingyen. Képviselek kerestetnek.

Saját termésű, kitűnő, tisztán kezelt magyarádi ó- és peccsenye

borok

ugy nagyobb mennyiségben, valamint palackokban kaphatók

Winter Adolf

ügyvédnél Aradon, 2219 Deák Ferenc-utca 40. szám.

Ablakredők

Valódi amerikai önműködő ablakredőnyök gyári raktára.

Gyermek-kocsik

nagy választékban.

Zimmermann Ignác

norinbergi, díszmű- és játék-áru üzletében 1581

Arad, Szabadság-tér 21.

Fiatall intelligens

segéd,

ki a fűszer és csemege szakmában jártas 3110

felvétetik

Pfendt Jakabnál

Temesvár, Józsefváros.

Sörcsarnok és étterem megnyitás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy f. hó 15-én Aradon, Fábán-utca 1. szám alatt, a Balaton kávéház mellett sörcsarnokot és éttermet nyitottam. Abonenseket ugy az éttermembe, mint házakhoz kihordva elfogadok. — Jó ételekről és tisztán kezelt italokról állandóan gondoskodom. —

Naponta frissen osapolt sör.

Valódi ménesi, magyarádi és kecskeméti borok. —

A n. é. közönség szives pártfogását kéri, kiváló tisztelttel 2081

Csizmadia Vilmosné.

5 Hiler

egy lev. lap, melynek útján kívánatra ingyen és bérmentve megkapja 4000 képet tartalmazó főarjegyzékemet.

Első órágyár, Konrad János os. és kir. udv. szállító, Brnx HOL. sz. (Csehország.)

Nickel-horgony-óra K 2-80, jobb K 4-20, Ó-estét rem. ísm-óra K 4-90, svájci horgonyúttal K 5-—, háboru-émlék-óra K 5-50, Rádium-asebóra K 8-50, ébresztővel K 24-50, nickel-ébresztő K 2-00, fali óra K 1-80, minden óráért 2 évi írásbeli jótállás. Szállítás utánvétellel. Kockázat nincs! Kicsérlési magánedve vagy pénz vissza. 879

Kertész Ferenc

órász

Arad, Deák Ferenc-utca 8.

Elvállal mindenféle óra- és arany- és ezüstjavításokat pontos és szakemberi kivitelben, szolid árakon. Javításokért 2 évi szavatosságot vállalok.

2805

Urilányok részére

fehérnemű himzés, varrás és szabászi

3048

tanfolyam nyílik

Bővebb felvilágosítással szolgál

özv. Szalkai Arminné,
Weitzer János-utca 13. sz.
himző- és fehérnemű üzlete.

Cognac,

Likörök,

Szilvorum,

Törkölypálinka,

Tea és Rum

jutányos áron kaphatók:

Körösvölgyi Pálinkaraktár,

Lloyd-palota.

850

ZSIR

prima, egészséges idei.

Szalonna

68

Burgonya

napi árban kapható

Kalmár Endréné
Arad, Asztalos Sándor- és
Chorin-utca sarok.

2630

870. Telefon szám 670.

Izr. Leányinternátus

József főherceg-utca 19. sz.
I. emelet.

Elsőrangú okleveles tanerők, gondos nevelés, modern berendezés. Elemi és középiskolai előkészítés és továbbképző tanfolyam. Külön tárgyak: Idegen nyelvek, festés, zongora és művészi kézimunkák.

Kívánatra prospektus díjtalan.

Igazgató tulajdonos:

Stern Ilonka,

okl. tanítónő.

2027

933. Telefon szám 933.

Mocsorán Mihály

elsőrendű cipészete

Arad, Hunyadi-utca 3. sz.

Készít mindennemű ur-, női és gyermek-cipőket, jutányos árakon.

Javítások gyorsan és pontosan eszközöltenek.

2818

Garai Károly

vas- és rézbutor készítő

ARADON,

Asztalos Sándor-utca 1-5.

Ajánlok: Vas- és rézbutorokat, sodrony ágybetéteket, sodrony kocsi-üléseket, gyermekágy és gyermek-kocsiakat, réz-karnisokat, mosdó-asztalokat felszerelve, összecukható ágyakat és madracokat. Szállodal és kávéházi, kórházi és intézetek berendezését. Elvállalok minden e szakmába vágó munkát a legjutányosabb árak mellett. Vidéki megrendeléseket pontosan eszközölök.

801

Drágul a fűtés!

Bérbeadatik

Drágul a fűtés!

Méltóságos báró Bohus Lajos ur bérpalotájában: egy modern berendezésű, tágas

négyszobás lakás,
több üzlethelyiség,
központi fűtéssel!

Értekezhetni alólirott házigondnokkal:

Bódy Bódog.

2918

Női modell kalap ujdonságok.

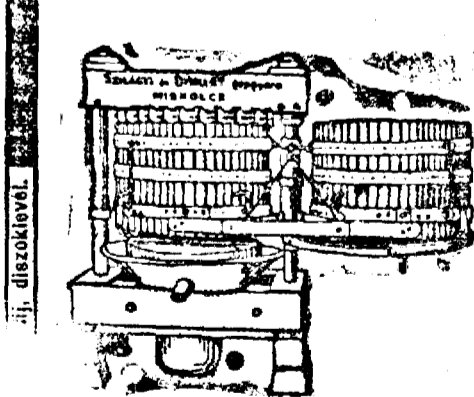
Már megérkeztek a legújabb kasirozott bársony és fehér filz kalapok nagy választékban. Vidékre viszonteladónak választékot küldök. Férfi kemény és puha divatkalapok nagy raktára. Kalapátalakítások, festések és tisztítások a legújabb modellek után elvállaltatnak. Teljes tisztelettel

Bittenbinder Konrád

első aradi villanyerőre berendezett kalap-gyártás
Arad, Deák Ferenc-utca 42.
A Fehér Kereszt-tel szemben.
Minden vasárnap délután este 8 óráig kalapkiállítás az üzletben.

2919

1902-ik borászati kiállítás, Eger: I. díj, díszoklevél és aranyérem.

1907. évi pécsi kiállításon aranyérem és díszoklevél.

1914. évi budapesti nemzetközi borgazdasági kiállításon első díj: aranyérem.

1901-ik t. díj.

Borsajtók.

Legújabb rendszerű könyök szerkezetű „Kossuth”, „Hegyalja”, „Mabile” és „Acél-orsós” a magyar bortermelők legkedveltebb borsajtói.

Legújabb rendszerű viznyomású hidraulikus kettős kosaru sajtók, nagyüzemi préseléshez. Sajtóink főelőnye: A must sehohsem érintkezik vasrészekkel! Egyszerű kezelés! Óriási erő kifejtés! A törköly egy darabban és könnyen kivehető! Egy ember által könnyen kezelhető!

2207

Szőllőzúzók és bogyzók. Legújabb alumínium kuphengerű szőlőzúzógépek.

Arjegyzék ingyen.

Arjegyzék ingyen.

Szilágyi és Diskant gépgyára Miskolcon.

1902-ik országos gazdasági kiállítás, Pozsony: I. díj, aranyérem.

1906. Nagyváradi: I. díj, díszoklevél.

FIGYELEM!

FIGYELEM!

FIGYELEM!

Felhívjuk az ipari és gazdasági munkásoknak b. figyelmét, a mi kizárólagos szabadalmazott munkás öltönyeinkre és köpönyegeinkre. Elszakíthatatlan amerikai munkával, zsebekkel, álló és lehajtott gallérral ellátva, „Pretórla” fellrással, legjobb minőségű, valódi kék színben. Igen jó mosható, mindenféle nagyságban. — Kizárólag csakis a feltalálónál

Szántó Mór és Társa férfi, fiú és gyermek ruha telepén kapható **ARAD,** színház-épület, földszint és emelet. —:—:—:—

Ugymint fióktelepein: **Miskolc, Sátoraljaihely, Szatmár, Máramarossziget, Osd, Salgótarján, Roxsnyó és stb.** — Utánzástól óvakodjunk. Szigorúan szabott ára az öltönynek és kabátnak darabonként 8 kor. — Mintákat bárhová bérmentve küldünk. 2787

Apró hirdetések.

VÉTEL ÉS ELADÁS.

2 igaz-ló
és 6 lóra való szerszám eladó.
Arad, Erzsébet-körút 80. sz. a. 3128

Keddtől fogva
naponta friss kóser libaháj kapható Fischer Samunál Hunyadi-utca. 3137

Két vadászfegyver
és egy browning előnyös feltételek mellett eladó. Cim a kiadóhivatalban. 3139

Kézimunka
függönyök, ágyterítők, abroszok, stb., rischellen, maderia, a leg-elegánsabb kivitelben. Büchler Ilonka kézimunka különlegességi vállalata, Heina Domonkos-utca 1. szám. 3142

Szép ebédlő,
nagy szalontükör hálószoza, nagyon jutányos áron eladók. Batthyány-u. 32. I. emelet. 3111

Málnaszörp
legjobb minőségben kapható Färber Lajos fűszerkereskedésében. 3075

Kétsezer főzött
borseprő és törkölypálinka kapható; Barna Lajos bortermelőnél Pankotán. 3107

Vannék
használt fürdőszoba berendezést, Neptun-kályhát, könyvszekrényt. Ajánlatokat ármegjelöléssel „Privátvevő” jellegre kiadóhivatalba kérek. 3108

Szalámi
Fleischer-féle, nagyban és kicsinyben kapható. Färber Lajos fűszerkereskedésében. 3076

Papírszalvéta
1000 darab 5 koronáért kapható Pichler Sándor papirkereskedésében, Szabadság-tér. 781

Citrom
olcsóbb mint a piacon, legfinomabb körtét, szőlőt és más gyümölcsöt ajánlok. Galler Anna, Deák Ferenc-utca Fehér Kereszt épület. 3044

2 kősi szénaprés
eladó. Cim a kiadóhivatalban. 3046

Veszek
uraktól levett férfi ruhát, utazó városi bundát, valamint használt butorokat a legmagasabb árban. Bleier Ignác, Szent Pál utca 12. 3085

Eladó
45 hektoliter ó-bor. Arad, Rákóczi u. 6 szám. 3079

KÜLÖNFÉLE.

Apróhirdetések
az „Aradi Közlöny” részére felvételtek a Messenger-boy irodában Deák Ferenc-utca 8. Ugyanitt kapható az Aradi Közlöny.

A drága citromot
teljesen pótolja a Földes-féle Citrom szörp ebből 1-2 evőkanálnyi egy pohár vízre adja a legpompásabb limonádét. 1 kiló ára 2.20 fillér. Legfinomabb hegyi málnaszörp kiloja 2.40. Földes K. gyógyszerár Deák Ferenc-utca, Hehs Vilmos gyógyszerára Batthyányi-utca. 12

262—1915.

Hirdetmény:
A kedvezményes boritaladó fizetésére igényt tartó szállósgadák ezennel figyelmeztetnek, miszerint a házfogyasztásban felhasznált bor évi átlagos mennyiségét az 1892. évi XV. t. cz. 3. §-ra való hivatkozással folyó évi szeptember hó 15-ig a fogyasztási adófelügyelő-ségnél bejelenteni el ne mulasszák. Arad, 1915. évi augusztus hó 4. Vaunay Gyula, tanácsnok.

Kékkő
AUSSIGI
nagy mennyiségben

Färber Lajos
cégnél. 2418

Görögdiinnye

vérpiros uradalmi, ugyszintén szép érett paradicsom, valamint elsőrendű makói veres- és fokhagyma kicsinyben és nagyban kapható és ugy helyben mint vidékre, legolcsóbb napi árak mellett szállít

Káli Ferenc
zöldség- és gyümölcskereskedő Arad, Asztalos Sándor-utca 5. — Vidéki megrendeléseket aznap elszállítok. 2956

„Matteine”

poloska és molyirtó vállalat
Arad, Tabajdi Károly-utca 1. sz.
Telefon 10-45.
(Tulajdonos: Fischer)

Elvállal teljes bérházak, szállodák, intézetek, nagyobb magánlakások féreg elleni biztosítását csekély évi bérért. — Poloskák és ezek petéinek végleges kiirtását egy évi jótállás mellett. A tisztítandó szobákból sem a butorsat, sem semmi más nem távolíttatik el s így az irtási munkálat a háztartásban semmi kárt, vagy zavart nem okoz! 2811

Aranyat

és
Ezüstöt

legmagasabb áron vesz, vagy becserél; ugyszintén régiségeket vesz és elad 693

Losonczy Lajos
óras és ékszerész üziete
ARAD, Szabadság-tér.
Telefon 984.

Andrássy-tér 8. számu
házban egy kisebb

üzlethelyiség

— különösen dohánytözsének alkalmas — azonnalra

kiadó.

Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában József főherceg-ut 22.

A mezőhegyesi cukorgyár

keres lehetőleg azonnali belépésre gyakorlatlall rendelkező perfekt magyar-németül levelezni tudó

fiatalembert,
aki a gyors-, és gépirást is érti.

Ajánlatok rövid életleirással fenti cukorgyár címére intézendők. Ugyanott egy jó magaviseletű, magyarul és németül beszélő 3109

irodaszolga is felvétetik.

Gép-azsúrozás — Plissirozás — Gouvelirozás.

Deutschné Löw Róza Arad, Weitzer János-u. 13., I. emelet a postával szemben. 3081

Apró hirdetések.

Tudnivaló az apróhirdetésekről:

Az apróhirdetések díja a szavak száma szerint számítódik.

Minden szó 4 fillér. Vastagabb betűvel 8 fillér.

Vastagabb betűvel kívánt szavak aláhúzással jelzendők.

A legkisebb hirdetés 60 fillér. Az apróhirdetések előre fizetendők.

A hirdetések délután 1/2 óráig vétetnek fel.

A kiadóhivatal fenntartja magának a jogot, hogy az olyan apróhirdetés szövegét, amelyik tartalmánál fogva eredeti alakjában nem közölhető, megváltoztassa.

LEVELEZÉS.

„V.”

levél ment Tisztól. 8168

„Irné”-nek

ködvos ismeretség megkötése céljából a „Tisztviselő”-től levele van a kiadóhivatalba, „Háboru” jellege alatt. 8186

Rubens.

Kérésének szívesen eleget tennék, ha leleplezné magát. 8106

Magános urinő

megismerkedne bájos modoru katonatisztal. Leveleket „Önzetlen” jellegre, a lapban jelszve kérek. 8099

Fess,

tisztességes aradi szép leánnyal megismerkedni óhajtaná egy sebesült katonatiszt. Leveleket „Szórákosás” jelleggel a kiadóhivatalba kérek. 8105

„Margaretta”

jellegre levél van a kiadóhivatalban kérem átvenni. 8124

ELLÁTÁS.

Egy jobb házban,

egy nagyobb fiu zongora használatlalt, teljes ellátásra felvétetik. Bővebbet a házmesternél, Batthyány-utca 10. 8121

Iskolai évre

gondos ellátást nyer egy-két gyermek. Demeter-utca 26 sz. 8128

Az összes

középiskolák közelében minden uri kényelemmel látott lakásban intelligens család teljes ellátásra elvállal 1-2 fiut. Cím a kiadóhivatalban. 8126

Internat Weissweiler

Wien, IX., Nussdorferstrasse 10/12. Familienheim für studierende junge Mädchen. Jeder Komfort, günstige Lage. In Verbindung mit allen Schultypen. Beste Referenzen. 2941

2-3 iskolás fiut

teljes ellátásra elfogadok, Hunyadi-utca 6. L.

Ellátás.

Nyugalmazott isr. tanító 2 jobb házból való, valláskülömbőség nélkül, bármely iskolába járó tanulót teljes ellátásba vesz föl, tanulmányaik lelkiismeretes felügyelete mellett. Lakás: Arad, Thököly Imre-utca 11 sz. II. udvar. 8087

ALKALMAZÁST KERES.

Irodai

alkalmazást keres gyakorlatlalt rendelkező fiatalember. Síves megkereséseket a kiadóhivatalba kérek „Irodai alkalmazott” jellegre 4131

Házvesztőnőnek

ajánkozik egy 45 éves nő, öreg urhoz vagy urnőhöz. Vidékre is elmegy, szolid fizetés mellett. Cím Aulich Lajos-utca 2., ajtó 1. 8185

Óvadékképes,

teljesen munkabíró áll. nyugdíjas hivatalnok irodai, pénztárnoki, esetleg bizományi megbízatások elvállalására ajánkozik. Megkeresést „Megbízás” címre a lap kiadóhivatalába kérem intézni 8127

Gazdasszonynak

ajánkozik fiatal intelligens nő, csekély díjazásért idősebb magános urhoz, esetleg plébániára, hová 7 éves fiacskáját is megával viheti. Cím a kiadóhivatalban. 8118

Mérlegképes

könyvelő irodavezetői állást keres. Esetleg átmenetileg a háboru tartamára. Megkeresések „Elsőrangú erő” jellege alatt a kiadóhivatalba kéretnek. 8018

Béresgazdának

vagy csőznek ajánkozik jó bizonyítványokkal rendelkező középkorú férfi. Cím Jánosnütz Stefan Seprős, Rozványi puszta. 8054

Fiatal

hivatalnok, jelenleg ipartelepnél alkalmazva, megfelelő állást keres, esetleg azonnali belépésre, is. Megkeresést „Errettségiseti” jellege alatt a kiadóhivatalba kérek. 8091

ALKALMAZÁST NYER.

Jó fiu tanulónak

felvétetik Schönbrun Albert vegyeskereskedésében, Kétegyháza. 8140

Szorgalmas egyének

nagy keresetre tehetnek szert nagy haszonnal járó tömegcikk terjesztésével. Bátorfyné, Knécsk-utca 5. sz. 8141

Egy árvalány,

ki vegyeskereskedésben már alkalmazva volt, felvétetik egy idősebb egyedül álló nőhöz. Isr. előnyben részesül. Ajánlatok: Moskovitz Hermanné, Gyulafehérvár intézetek. 8116

Keretek

egy fűszer és egy vassakmában teljesen jártas románul is beszélő hadmentes kereskedő segédet. Kugel Sándor Brád, Hunyad m. 8182

Ügyes előrusító leány

Mihály cukrászdában, Deák F.-u. felvétetik. 8114

Egy hadmentes,

erőteljes józan és megbízható köcsis, a ki írni és olvasni tud, azonnali felvételre kerestetik. Jelentkezni Csernovics Péter-utca 24. szám alatt. 8081

LAKÁST KERESNEK.

Butorosott

1-2 szobás lakás konyhahasználatlalt kerestetik. Cimeket ár megjelöléssel Schwartz Deasó és Tea Szabadság-tér kérünk. 8115

Csinosan butorosott

szobát keresek szept. 1-re, hol tisztiszolgámnak is volna alkalmas hely Ertesítést „Katonatiszt” jellegre a kiadóba. 8125

KIADÓ LAKÁS.

Varjassy Lajos u. 136. sz.

háiban egy utcai és egy kis udvari szoba hozzátartozókkal október hó 1-re olesón kiadó. Ugyanott egy jó szénkályha eladó. 8112

Kétszobás

utcai lakás, fürdőszobával, novemberre kiadó, Péter-utca 2/c. Szerbtemplom közelében. Kreiniker Sándornál. 8133

Modera

butorosott szoba, előszobával, fürdőszobával, gázfűtéssel és villanyvilágítással szerény áron kiadó Dobó-utca 6. szám alatt. Tudakozódni lehet a házmesternél. 8184

Háromszobás

utcai lakás sárt folyosó villanyvilágítással novemberre kiadó Közép utca 17/a. 2979

Egy modern 2 szobás

utcai lakás fürdőszobával és minden mellékkellyiséggel nov. 1-re kiadó Szent István-utca 8. sz. 8016

Erzsébet királyné körut 18/a. számú ház első emelete, mely modern ötszobás lakásból áll, azonnal kiadó. 1646

Modern

négyszoba, előszobából álló parkettázott földszinti lakás (egyik utcai szobába lépcsőházból külön bejárati) villany, gázberendezéssel, Török I.-u. 1/b. új házban november 1-ére kiadó. 2647

5 szobás utcai

elsőemeleti lakás szép fekvésű új házban és egy 3 szobás második emeleti udvari lakás minden komforttal és mellékkellyiségekkel együtt, azonnal Petőfi-utca 10. szám alatt kiadó. Bővebbet a házmesternél.

3-4 és 5 szobás lakások

ujjonnan festve, minden hozzátartozó kényelmes mellékkellyiséggel, irodának is alkalmas, azonnalta kiadó Hasszinger-u. 5. Ugyanott több pince raktárnak kiadó. 8081

Batthyány-utca 31. sz. alatt

négy szoba, előszobából álló parkettázott lakás földszinten november hó 1-től kiadó. Ugyanott egy német ajku fiatal bonne kerestetik. 2857

2 szobás

udvari lakások Andrássy-tér 8. sz. alatt azonnalta kiadók. Bővebbet a házmesternél.

Andrássy-tér 8. sz.

alatt egy I. emeleti utcai lakás, mely irodának, vagy üzleti célra igen alkalmas, azonnalta kiadó. Bővebbet a házmesternél.

INGATLAN.

Eladó

Piac-utca 6. számú sarokház minden elfogadható áron és egy jól berendezett lakatos műhely, esetleg a szárszámok külön-külön is eladatnak. Ertekezhetni ugyanott. 8119

Közép-utca 25/a. sz.

jól jövedelmező ház, előnyös feltételek mellett eladó. Bővebbet az Aradi Kereskedelmi Banknál. 8074

Eladó ház,

a mai viszonyok mellett is bekebelezett tartozások átvállalásán felül, igen kevés késrpénzzel megvehető. Cím a kiadóhivatalban. 2055

ÜZLETEK.

A Magyar-és

Csiky Gergely-utca sarkán épült új házban, régi korlátolt italmérésel üzlethelyiségek vendéglőnek, esetleg fűszer-és vendéglőnek, vagy kávéháznak november 1-re kiadó. Esetleg házzal együtt eladó. Bővebbet Reich Gyula fűszer és vegyeskereskedésében, Gyár-utca 1 szám. 2975

Üzlethelyiség

kiadó, műhelynek is alkalmas, Gróf Leiningen-utca 10. sz. 8182

A legtorgalmasabb helyen egy igen jóforgalmu élelmiszer üzlet betegség miatt mérsékelt áron eladó. Cím a kiadóhivatalban. 8180

Egy jömeneteli

iparvállalat gépekkel felszerelve, nagy munkakörrel, a befektetett tőkét egy év alatt ki lehet keresni, betegség miatt eladó. Cím a kiadóhivatalban. 8120

Andrássy-tér 8.

számú házban egy kisebb üzlethelyiség — különösen dohánytökdének alkalmas — azonnalta kiadó. Bővebbet az „Aradi Közlöny” kiadóhivatalában, József főherceg-ut 22. szám.